

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

<https://books.google.com>

1478

a.12

712

x

1478. a 12

Ad. Lott

I should not think each
word important
I should

relabel - this
very important

of Scott

Irish Patent

Nov 12
1871

THE
Dutch-Tutor:

OR,
A NEW-BOOK
OF
Dutch and English.

CONTAINING

Brief Grammar Rules, pleasant
and useful Dialogues, and a small
Vocabulary of the most common
and familiar Words.

Compiled for the Instruction and Fur-
therance of all those that would easily and
speedily attain to the true Pronouncing,
Writing, Speaking, and Understanding,
the DUTCH-TONGUE.

L O N D O N :

Printed by E. Cores, for William Fisher at the
Dartmouth-gate near Tower-hill. 1669

313

THE DUTCH-TUTOR.

Certain necessary and brief Rules
for the more speedy attaining
the Dutch Tongue.

CHAPTER I.

Of the Pronunciation of the Dutch Letters,

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t u v w x y z.

They are to be pronounced as if they were written thus.

ab, bea, ce, de, ea, ef, ge, ha, i as ee, ka, el, em, en,
o like ours, pea, qu, er, ef, ts, ou, ow, sr, p, ze.

The five Vowels, a e i o u.

j, and u v are both Vowels and Consonants.

The Consonant j is pronounced soft, like almost our
our p; as in Jan John, jonst favour.

The Consonant v is pronounced almost like to our f
as vrede peace, vlesch flesh, vrandt enemy.

CHAPTER II.

Of Diphthongs.

A Diphthong hath a double sound of two Vowels in
one Syllable, and are called in Dutch Twee klanken;
which are these following, Ae, Ai, Au, Ee,
Ei, or Ep, Eu, De, Op, Du, Or, Op, or Uu,
as you have them in these words;

As in *pastt*, or *part*, a horse.
As or **Ap** in *Asp*, or *Asap*.
Au in *snau* a taunt, *Man* chaw.
Es in *Zee* sea.
Ep in *Sept* Goar, *Kepp* clean.
Eu in *beur* their, *deur* door.
Fe in *zie* see, *bie* bee.
De in *zoet* sweet, *bloet* blood;
Du in *grou* grow, *brough* early.
Dp in *hopen* to make hay.
He in *buer* neighbour, *buer* hire.
Hp in *bups* house, *mups* mouse.

CHAP. III.

Of Triphongs called in Dutch.
Dip-blanchen.

THese Triphongs are when three Vowels come together, and make three several sounds; and are these.

Aeu, **aeu**, **sup**, **seu**, **ueu**, **oep**, as you have them in these words.

Aeu in *flaen* *bertighepdt* faint-heartedness, *flaen* and *gras* *colour*, a blew and gray colour.

Aep in *zaep* low, *maep* mow.

Eup in *leuphepdt* laziness, *fluyten* to flap.

Seu in *bleu* here, *seu* new.

Uae in *quaschen* quaking, *bequasem* fit, *quasdt* bad.

Heu in *peutwts* somewhere.

Oep in *besnoept* lopt or pruned, *gehoeyt* fettered or shackled.

Thus much shall suffice for the Dipthongs and Triphongs, in the knowing of these consists the chiefest part of Orthography.

C H A P. IV.

Of the Partition of Syllables.

WHEN a single Consonant cometh in a word, the Consonant is to be joined to the last syllable, as we read in these words; *wijs*-ze wise, *hro*-me honest, *goe*-de good, *Ro*-mey-men, Romans.

When a double Consonant comes in a word, the first parts with the first syllable, the second with the last; as in *wil*-sen sages, *snel*-is swift, *spe*-gen speaks. When two Consonants come in a word which may be pronounced together, they commonly belong to one syllable; as in *be*-schamt ashamed, *ge*-schent defiled, or deflowered. When two different Consonants come in a word, commonly the one consonant joins with the preceding, the other with the syllable following; as in *han*-den hands, *hoor*-den heard, *aan*-zien respect.

C H A P. V.

Of the Rule of pronouncing syllables long or short.

First in all Monosyllables, that is, words consisting but of one syllable, there is no certain measure in their pronunciation; for some fall short, and others long in Rhime. But *ben*, *den*, *bet*, *de* and *en* are commonly short: also these words, *dast* so do they, *gaen* so go they, *sen* we see we, *is* so is there, *hast* so hath there, *loopt* men runs one, *houdt* men holds one, all which last syllables are pronounced short.

Secondly, in the Dutch tongue there comes not two long syllables in a word together, but in words of two syllables you have one long, and the other short.

Thirdly, when a long syllable comes in a word, the syllable that goes before is short; as in *Bastelen* castles, *juwelen* jewels, the middle syllable long, and the first short.

All words which end in *hept*, *sch*, *ich*, *e*, and *er*, *soept*, *ings*, *schrept*, *te*, have all their last syllables short; saving *majestept* majesty, *gravstept* gravity, *geestich* rights, *ingelisch* wrong.

Words which end in *ment*, the last syllable is long; as *Testament*, *Clement*.

All syllables which have a single (*t*) in the middle of a word are long; as *schijne* any, *heilige* holy.

The Participles of the present tense ending in *ende*, have the two last syllables short; as *minnende* loving, *leerende* teaching, *lopende* rushing.

All double syllables which begin with *ge*, *be*, and *ver*, have the last syllable long; as *gevoel* opinion, *geloof* faith, *belang* belonging, *verdrag* agreement, *verloof* leave.

Note, that the length or shortness of the last syllables are clearly observed in words which increase a syllable in the plural number. For in *tafelen* tables, *mantelen* cloaks, *wagenen* wagons, one may easily perceive the last syllables of *tafel*, *mantel*, and *wagen* to be short.

Also we may find a difference in the pronunciation of these words; *metaalen* metal, *tafelsten* tablets, *juwelen* jewels, *gevoelen* whole, *gevoelen* fellows, the middle syllable is long.

Note also, that some words end with three short syllables; as *bescheidenheit* friendliness, *goddelijkheit* divinity, *kerken* churches; and thus much for the pronunciation of syllables, or Prosodie.

CHAP. VI.

*Of the Notes of Abbreviation used in
the Dutch Tongue.*

THe Note of Abbreviation, is by putting in this mark (·) in the place of the letters left but; as you may see that instead of these Particles, *de, des, het, is, is, te,* (p. one writes, d', s', t', h', t', l' ; as in d' and se the other, I' mans the mans, 't sal ik shall, 'k hebbe I have, dat's that is, t' aensien to behold, t' is she is.

Also when you see this mark u. i. or sp. i. or the like, it stands for u. lieden, sp. lieden.

Thus have we given you rules and directions for the right pronouncing of the Letters, Diphthongs, and Syllables in the Dutch Tongue, now shall we proceed to shew of variations which are in words, which in the Dutch Tongue are divided into these six kinds :

1 Particles,	}	1 <i>Wederkens.</i>
2 Noun,		2 <i>Naem-woorden.</i>
3 Pronoun,		3 <i>Woenamen.</i>
4 Verb,		4 <i>Werk-woorden.</i>
5 Participle,		5 <i>Deel-woorden.</i>
6 Adverbs,		6 <i>Wijp-woorden.</i>

Note that these six kinds of words are declinable in their terminations, except Adverbs, which for the most part are indeclinable.

Of the Particles.

THe words or Particles *de, het* and *een*; the ends *a,* are called *Wederkens* ; because they inseparably depend on those things whereof we speak : As being asked,

The Dutch-Tutor.

What is dat? the answer will be, Een mensch a man, Een boom a tree, and the like; and these likewise may be declined with gender and case, as you shall perceive when we come to the declining of the Nouns.

Of Nouns.

Nouns are divided into Substantive and Adjective, Proper and Common: And are declined with Number, Case, and Gender.

Noun Substantives are those which perfectly express that which one nameth, without any other word joined with it; as, **Man** man, **Wrouw** woman, **Stadt** City, **Hof** Court.

Noun Adjectives are such, as shew the quality or form of a thing, but not the thing it self; as, **goedt** good, **schoon** fair, **sterck** strong; and are to be added to Substantives, as **goedt landt** good land, **een schoon stad** a fair town, **een sterck huys** a strong house.

A Noun Proper is that which belongeth only to one thing; as **Peter**, **London**, **Chamers**.

A Noun Common is that which is common to many things; as **mensch** man, **stadt** town, **rebtet** river.

Of Numbers of Nouns.

Numbers of Nouns are two; Singular which speaketh of one, as **Mijn vader** my father, **het huys** the house. Plural number is when we speak of two, or many; as **Mijns vaders** my forefathers, **de huysen** the houses.

Of Cases of Nouns.

A Case is the special termination of a Noun. There be six Cases in Nouns.

The Nominative Case: which giveth the name to the Noun

Noun without variation; as **De man** the man, **De vrouwe** the woman, **het veldt** the field, for the Singular; and **De mans** the men, **De vrouwen** the women, **de velden** the fields in the Plural Number.

The Genitive Case is commonly known by this token of; as **Des**, **Der**, or **van Den**, of, or, of the; **Des mans** of the man, **Der mannen** of the men.

The Dative Case is known by this token **Den**, **Der**, or **De**; to, or, to the; or by this Preposition **Ten**, **aen Den**, or **aen De** to the.

The Accusative Case is like the Nominative.

The Vocative Case is known by this token **O**, as **O mensch** O man.

The Ablative Case is known by the Preposition **van** **van Den**, or **van De** from, or, from the.

Of Genders of Nouns.

ALl Nouns are divided into three Genders, namely, **het Mannelick** the Masculine, **het Vrouwelick** the Feminine, and **het Neuter** the Neuter.

A Substantive of the Masculine gender, is a word of the male-kind; as **Deze eerlick man**, this honest man.

A Feminine Substantive is a word of the female kind; as **Die schoone vrouwe**, that fair woman.

A Neuter Substantive is a word that is neither Masculine, nor Feminine; as **het mopp-huys**, the fine house.

Of the Declension of Nouns.

Enhoudt, Singular.

Nom.	}	De man , the man.
Gen.		Des mans , or van Den man , of the man.
Dat.		Den man , or aen Den man , to the man.
Abl.		Van Den man , from the man.

Meerhoudt, Plural.

Nom.	} De mans, the men.
Gen.	
Dat.	
Abl.	

Dez mannen, or van de mannen, of the men.
Den mannen, or aen de mannen, to the men.
Van de mannen, from the men.

Note that Nouns end their Plurals in s, or n.

All single syllables end their Plurals in en; as for example, Ute fire, Uteren fires; been bone, beenen bones. Except man, wife, mate, and hock have s in their plurals; as Mans men, wijfs wives, masts mates, hocks cooks.

All denominations which end in hapt in the singular in the plural end in heden; as wisshept, wissheden.

And those which end in f singular, change f into v; as het lijsf the body, de lijsven the bodies.

Those which end in gh, dt, leave out the h and t in the plural; as dagh day, dagen daies; gebodt precept, geboden precepts.

In the declining of Adj-ctives the change falleth upon the end with s, n, or t, as for example:

Eenhoudt, Singular.

Nom.	} De goede, the good.
Gen.	
Dat.	
Abl.	

Des goeden, or van de goede of the good.
Den goeden, or aen den goeden to the good.
Van de goede, from the good.

Meerhoudt, Plural.

Nom.	} De goede, the good.
Gen.	
Dat.	
Abl.	

Dez goede, or goeden, of the good.
Dez goeden, or aen de goede, to the good.
Van de goeden, from the good.

Note that the common Adj-ctives both of the Masculine and Feminine genders may take an e upon the end of their

their terminations, which in the Neuter are cast off.

As Masc. Fem. Stercke, Neut. sterk, strong; Masc. Fem. Hooghe, Neut. hoogh high.

Of the Comparison of Adjectives.

There be three degrees of Comparison; the Positive **S**telling, Comparative **W**etgrooting, Superlative **X** **W**arnemende.

The Positive betokens the thing absolutely without excess; as **R**ijk rich, **a**rm poor, **j**ongh young, **o**udt old, **b**equaem fit.

The Comparative exceedeth its Positive; as **R**ijkez richer, **a**rmeez poorer, **j**ongeez younger, **o**udez older, **b**equaemez fitter, or more fit.

The Superlative exceedeth its Positive in the highest degree; as **R**ijkst richest, **a**rmst poorest, **j**ongst youngest, **o**udst oldest, **b**equaemst fittest, or m fit fit.

The Comparatives take commonly a, t, upon the end of the word, and in the Superlative degree take to themselves st, as **S**terck strong, **stercke**z stronger, **sterckst** strongest.

Some vary from this Rule, as **G**oedt good, **quaede** ill or bad, **g**root great. Comparative **B**etez gooder, or better, **quaede**z **o**ft, **E**geez badder or worser, **g**rootez **o**ft, **m**eezez greater or more. Superlative **B**est best, **quaedst** **o**ft, **e**igst baddest or worst, **g**rootst **o**ft, **m**eezt greatest or most. 07

All Adjectives ending in I, n, and z, being compared, have in their termination **de**z; as **S**nel swift, **snelde**z swifter, **schoon** fair, **schoonde**z fairer, **swaer** heavy, **swaerde**z heavier.

The names of numbers are not compared; as **E**en one, **t**wee two, **d**rie three, **v**ier four.

The incomparable Adjectives are called Participles,

B a

which

which end in en; as **Schouden** hold or bound, **ge komen** come, **geroepen** called.

Of Diminutive Words.

The Diminutives are commonly known by words ending in ken; as **Steen** a stone, the Diminutive is **steenken** a small or little stone; **boom** a tree, **boomken** a little tree; **bedde** a bed, **beddeken** a little bed. But words which double their last letters in the plural number end in **eken**; as **Gal** gall, **bal** ball, **galleken**, **balleken**.

Of Pronouns.

A Pronoun is much like to a Noun, which is used in shewing, rehearsing, or asking.

Pronouns are of five sorts; Namely; Personal, Interrogative, Possessive, Demonstrative, and Relative.

The Personal Pronouns are **Ik** I, **ghy**, or **u** Ileden thou, **hy** he; Plural **wy** we, **ghy** Ileden ye, **sy** Ileden they.

X Pronouns Possessive are **mijn** my, mine, **dijn**, **uwe** thy, thine, **sijn**, **haer**, his, her, its, **onse** ours, **uwe** yours, **haer-Ieder**, **they**, theirs.

X Relative Pronouns are these; **wie**, **wat**, who, whom, what; **welcke**, **de welcke**, which, the which; **die**, **ofre** **dat** that.

These Pronouns become Interrogatives; as **Wie is dat?** Who is that? **Welck is de best?** Which is the best? **Wat is een mensch?** What is a man?

X Demonstrative Pronouns are these; **dit** this, **dese** these, **dat** that, **die** those, **Ik selve** I my self **ghy Ileden selve** thou thyself, **hem selve** himself, **ons selve** our selves, **u Ileden selve** your selves, **ofre haer** **hun selve** themselves

selves, or their selves; Dit selve this same, Dat selve that same, Dese selve these same, Die selve those same, De selve man the same man, De selve vrouwe the same woman, het selve diez the same beast; Alle all; alle mensch every man, alle vrouwe every woman, alle diez every beast.

Geen is a Pronoun, *that*; and **geen** is a Negative *none*; as **Ich en hebbe geen**, I have none.

Of Verbs.

Verbs are either Active, Passive, or Neuter; and be token to do, to suffer, or to be.

Verbs are declined with Moods and Tenses, Number and persons; as for example.

Indicative mood present tense

Ich doe	I do	wij doen	we do
Sing. ghy doet	thou dost	Plur. ghy doet	ye do
hy doet	he doth	sy doen	they do

Preterimperfect tense.

Ich dede	I did	wij deden	we did
Sing. ghy dedet	thou didst	Plur. ghy dedet	ye did
hy dede	he did	sy deden	they did

Preterperfect tense.

Ich hebbe	I have	wij hebben	we have
Sing. ghy hebt	thou hast	Plur. ghy hebt	ye have
hy heeft	he hath	sy hebben	they have

Preterpluperfect tense.

Ich hadde	I had	wij hadden	we had
Sing. ghy hadde	thou hadst	Plur. ghy hadden	ye had
hy hadde	he had	sy hadden	they had

Future tense.

Ich sal	I will or shall	wij sullen	we
Sing. ghy sult	thou wilt or shalt	Pl. ghy sult	ye shall or
hy sal	he will or shall	sy sullen	they will

Imperative Mood.

laet my let me.	laet ons let us.
Doet ghy do thou.	Pl. doet ghy do ye.
laet hem let him.	laet haer let them.

Potential Mood present tense.

Ick mach of ken	I may or can.
ghy mooght ofte kont	thou maist or canst.
hy mach ofte kan	he may or can.
wy mogen of konnen	we
ghy mooght ofte kont	ye
sy mogen of konnen	they

} may or can.

Preterimperfect tense.

- 1 Ick moght, kost, woude, soude ;
I might, could, would, should.
- 2 Ghy mooght, kost, woude, soude ;
thou mightst, couldst, wouldst, shouldst.
- 3 hy moght, kost, woude, be, &c.
- 1 wy moghten, kossen, wouden, souden, we could
- 2 ghy mooght, kost, woude, soude, ye might, should,
- 3 sy moghten, kossen, wouden, souden, they would

Indicative Mood present tense.

Ick beminne	I love or do love.
ghy bemint	thou lovest or dost love.
hy bemint	he loveth, or doth love.
wy beminnen	we love
ghy I. bemint	ye love
sy beminnen	they love

} or do love:

Preterimperfect tense

Ick beminde	I loved, or did love.
ghy bemindet	thou lovedst, or didst love.
hy beminde	he loved, or did love.
wy beminden	we
ghy I. bemindet	ye
sy beminden	they

} loved or did c ve.

Preter-

Præterperfect Tense.

Ich heb bemint	I have loved.
ghy hebt bemint	thou hast loved.
hy heeft bemint	he hath loved.
wy hebben bemint	we
ghy lieden hebt bemint	ye } have loved.
sy hebben bemint	they }

Præterpluperfect tense.

Ich hadde bemint	I had loved,
ghy haddet bemint	thou hadst loved.
hy hadde bemint	he had loved,
wy hadden bemint	we
ghy lieden hadt bemint	ye } had loved.
sy hadde bemint	they }

Future tense.

Ich sal of wil beminnen	I shall or will love.
ghy sult of wilt beminnen	thou shalt or wilt love.
hy sal of wilt beminnen	he shall or will love. x
wy sullen of willen	we
ghy i. sult of wilt beminnen	ye } shall or will love
sy sullen of willen	they }

Imperative Mood.

- 1 laet my beminne let me love.
- 2 bemint ghy love thou or do thou love.
- 3 dat hy beminne love he or let him love. x
- 1 laet ons beminnen love we or let us love.
- 2 bemint ghy lieden love ye or do ye love.
- 3 dat sy beminnen love they or let them love.

Infinitive Mood,

Present tense and Præterimperfect tense,	te beminnen	to love.
Præterperfect and Præterpluperfect,	bemint te hebben	to have
	bemint hadde	or had loved.

Indicative Mood Present tense,

1	Ick werde	I am	
2	ghy wert	bemint thou art	loved.
3	hy wert	he is	
1	wy werden	we are or be	
2	ghy lieden wert	bemint ye are or be	loved.
3	sy werden	they are	

Preterimperfect tense.

1	Ick wierde	I was	
2	ghy wierde	bemint thou wast	loved.
3	hy wierde	he was	
1	wy wierden	we were	
2	ghy lieden wierde	bemint ye were	loved.
3	sy wierden	they were	

Future tense.

	Ick sal of wilt bemint werden	I shall or will be	
	ghy sult of wilt bemint werden	thou shalt or wilt be	loved.
	hy sal of <u>wilt</u> bemint werden	he shall or will be	loved.
	wy sullen of <u>willen</u> bemint werden	we shall or will be	loved.
	ghy sult of <u>wilt</u> bemint werden	ye shall or will be	loved.
	sy sullen of <u>willen</u> bemint werden	they shall or will be	loved.

Imperative Mood.

1	laet my bemint werden	let me be	
2	wert ghy bemint	be thou	loved.
3	dat hy bemint werde	let him be	
1	laet ons bemint werden	let us be or be we	
2	dat ghy lieden bemint wert	be ye	loved.
3	dat sy bemint werden	let them be or be they	

The Oprative and the Subjunctive Moods are like the Indicative, and differ not but in the signs of the Moods,

Moods, which are these; **Wannest**, or als **ick beminne** when I love or do love; **Godt gebe ick beminne**, God grant I love; **Ick bidde Godt**, I pray God; **Godt gebe dat ick bemindt worde**, God grant that I be loved.

Infinitive Mood, Preterimperfect tense.

bemint te werden, to be loved.

Preterperfect, and Preterpluperfect.

hebben of hadde bemint werden, to have or had been loved. X

Participle of the Preter; tense.

bemint zijnde, loved or being loved.

Note that the Participles of the Present tense, that end in *ing*, end in Dutch in *ende* As **Beminnende** Loving, **Leerende** Teaching: and the Participles of the preterperfect tense end in *d*, *t*, or *n*; as **Ick hebbe bemindt**, I have loved; **Ick hebbe geleert**, I have taught; **Ick hebbe geslagen**, I have beaten or smitten.

Note that the Participles of the preterperfect, and preterpluperfect, are commonly compounded with these Participles, **Ge**, **be**, and **ver**.

As **Ick hebbe beschreven**,

I have described. 21/21

Ick hebbe geschreven,

I have written.

Ick hebbe verloren,

I have lost.

Participles as well of the Active as of the Passive voice may borrow of a Noun the Participles and Cases, and may be Declined through the Cases.

Nom. **Een beminnende vader**, a loving father.

Gen. **Van een or eenes beminnende moeder**, of a loving mother.

Dat. **Hen, or tot een beminnende broeder**, to a loving brother.

Voc. **O beminnende vader**, O loving father.

Abi. **Van, by, or door een beminnende suster**, from by, or through a loving sister.

Impersonal Verbs are formed of the third person, if you put this Article *het* before it; as, *het behaeght*, it pleaseth, *het behaegde*, it pleased, or did please; *het heeft behaeght*, it hath pleased; *het hadde behaeght*, it had pleased; *het sal behagen*, it shall please; *Laet he u behagen*, it may please you; *het mocht konde of soude u behagen*, it might, could or should please you. Thus much of the declinable Parts of Speech.

The Indeclinable follow.

Of Adverbs.

AN Adverb is a part of Speech Indeclinable, added to other words to shew their signification.

Adverbs are of divers signification. Some are of Place; as, *hier* here, *daer* there, *waer* where, *ergens* any where, *elders*, *op een ander* plasse elsewhere, *over* all, every where, *binnen* within, *buiten* without, &c.

X Of Time; as, *immermeer* oft, ever; *nimmermeer*, noyt, never; *van daghe*, *heden*, to day; *gisteren* yesterday; *nu* now, &c.

Of Number; as, *eens* once, *tweemaal* twice, *driemaal* thrice, &c.

Of Order; as, *daer nae*, after that, *te voren* before that.

Of Asking; as, *hoe*? how? *waarom*? wherefore? *ho so*? how so?

X Of Affirming; as, *seker* truly, alsoe, *jae* yea.

Of Denying; as, *neen*, *niet*, no, nor; *geensins*, in no wise.

Of shewing; as, *siet daer*, behold.

2 Of Quality; as, *geleerdelich*, learnedly; *te vegen*, well, well.

Note that some Adverbs come from Adjectives, and are called Adverbs of Quality, which in English end in *ly*, and in Dutch in *lich*; as, *geleerdelich*, learnedly; *meer geleerdelich*, more learnedly; *leer geleerdelich*, most learnedly; *Dichtwijs* oft, *Dichtwijzer* oft, *Dichtwijst*,

wijst, or seez Dickmaels, often, or most often; seldom seldom, meez seldom more seldom; seez seldom, most seldom.

Of a Conjunction.

A Conjunction is an Indeclinable part of Speech, that that coupleth words and sentences together:

As ende and, oock also; noch, oock, niet, nor, neither; niet alleen, not only; maer oock, but also; of, ofte, either, or; alhoewel, although; maer, doch, but; woerders moreover; boozts, further, &c.

Of a Preposition.

Preposition is a part of Speech most commonly set before other parts, either in Apposition, or in Composition: In Apposition, as *Ben mijn vader*, to my father; *tot Rotterdam*, at Rotterdam. Or in Composition, as *Ongeleert*, unlearned; *onbeschaemt*, impudent.

Na te, tot, to, unto; *by*, at, by; *voorz*, *eerdan*, before; *omzent*, about; *tegen*, against; *bijten*, without; *tusschen* between; *binnen* within; *onder* beneath; *Dichte by* besides, *deur* through, *nae by* near, *om* for, *achter* after, &c.

Of an Interjection.

Interjection is a word which expresseth a sudden passion of the mind, in an imperfect voice: as,

Och armen, *och lach*, oh, alas; *wee*, *woe*: *ey liebe*, *Ich bidde u*, I pray thee: *soep*, sic, &c.

Rules of Syntax.

Nouns are commonly expressed with Particles, as *De man* hath *dat* ghesdaen: The man hath done that: they alwaies come before the nouns; as, *De man*, the man, *een vrouwe* a woman.

Adjectives

Adjectives alwaies go before Substantives, in Gender, Number, and Case; as **Gen goedt man**, a good man, **De goede vrouwe**, the good woman.

Two Adjectives are often found to come after a Substantive, as **He is gen man goedt ernighen geleert**, He is a man good natured and learned.

When two Substantives come together, one of them is put in the Genitive case: as **Peters book**, Peters book, **David's Psalmen**, Davids Psalms.

When as in a reason two cases follow one another, it is better that in the plaec of one Case, they put in the Preposition **Van**, of, as, **De wet van den Gheest des levens is**, is better than if one said, **De wet des Gheests des levens**, The law of the Spirit of life.

It will be tedious, and to little purpose; to put down a multiplicity of rules: You may easily perceive the difference of the dialect by observation in reading, to which I shall refer you, and conclude with these few examples, wherein you have the Dutch, placed word for word to our English: and likewise to its Syntax.

1. **hy heeft wel bedient sijn ampt.**

hy heeft sijn ampt wel bedient. D. f.

He hath well administr'd his office.

2. **Daer is nood van naetstghept.**

daer is naetstghept van noode. D. f.

There is need of diligence.

3. **Hy is waerdig te worden bemint.**

Hy is waerdig bemint te worden. D. f.

He is worthy to be loved.

4. **In dien mijn eer blijft geheel ende onbeschadicht; ick en passe niet op de schade van mijn goet.**

Als mijn eer geheel ende onbeschadicht blijft; en passe ick op't verlies van mijn goet niet.

If mine honour remain whole and undamaged.

I regard not the damage of mine estate.

Certain common Scripture-places, very useful for the practice of the former Rules.

The ten Commandments, Exodus, 20. Deut 5.

GOD spake all these words, and said; I am the Lord thy God, which have brought thee out of the land of Egypt, out of the house of bondage.

1. Commandment.

Thou shalt have none other God before my face.

2. Thou shalt make to thy self no graven image, nor any likeness, either of any thing in heaven above, or of any thing that is in earth beneath, or of any thing that is in the water under the earth: Thou shalt not bow down to them, nor worship them; for I am the Lord thy God, strong and jealous, who visit the iniquity of the fathers upon the children, (even) to the third and fourth generation of them that hate me; and shew mercy to many thousands of them that love me, and keep my commandments.

3. Thou shalt not take up the

Eenige gemeyne Schriftuer-plaetsen, seer dienstigh tot 'c gebruyck der voorgaende regelen.

De tien Geboden, Exodus, 20. Deut. 5.

GODT spak alle dese woorden, ende seyde: Ich ben de Heere uwen Godt, die u uyt Egypten-landt, uyt den diensthuysse gelept hebbe. 1. Gebodt.

Ghy en sult geen andere Goden voor mijn aengesicht hebben.

2. Ghy en sult u geen beelden, noch geen gelyckenisse maecken, noch van't gene dat boven in den Hemel is, noch van't gene dat onder op der aerden is, noch van't gene dat in't water onder der aerden is: En bugght u voor die niet, noch en dienste niet, want ick ben de Heere uwe Godt, sterck ende pberigh die de misdaed der vaderen besoeke aen de kinderen, tot in dat derde ende vierde lid der gener die my haten; ende doe harmbertschept aen veel duysenden der gener die my lief hebben, ende mijn geboden houden.

3. Ghy en sult den name

the Name of the Lord thy God in vain or lightly. For the Lord will not hold him guiltless, nor leave him unpunished, that taketh his Name in vain.

9/ 4. Remember the Sabbath day, that thou keep it holy: Six daies shalt thou labour, and do all thy work: but the seventh day is the Sabbath of the Lord thy God, in it thou shalt do no work, nor thy Son, nor thy daughter, nor thy servant, nor thy maid, nor thy cattel, nor the stranger which is within thy gate. For in six daies the Lord made heaven and earth, and the sea, with all that is therein, and he rested the seventh day: wherefore the Lord blessed the Sabbath day, and hallowed it.

5. Thou shalt honour thy father and mother, that thou maist live long upon the earth, and that it may go well with thee in the land, which the Lord thy God shall give thee.

6. Thou shalt not kill.

7. Thou

name des Heeren uwoes Godts niette bezeefts ofre liichtbeezdeltich ghebruycken: want de Heere en sal hem niet onschuldigh houden, noch ongestraft laten, die sijnen naem misbruykt.

4. Zijck ghedaechtigh des Sabbat daeghs. dat ghy dien heyligbet: Ses dagen sult ghy arbeiden, ende alle u werck doen: maer de sebesten dagh is den Sabbath des Heeren uwoes Godts, dan sult ghy gheen arbeijt doen, noch u Sone, noch u Dochter, noch u knecht, noch u Dienstmaght, noch u Wee, noch de Weemdelingh, die in uwe stadt-poorten is. Want in ses daghen heeft de Heere Hemel, ende aerde gemaect, ende de zee met alle dat daer in is, ende byrustede den sebesten dagh: d'eron segende de Heere den Sabbat dagh, ende heyligde den selven.

5. Ghy sult u Vader ende moeder eeren, op dat ghy langhe leeft op der aerden ende dat het u wel gae in den Lande, dat u de Heere uwe Godt geben sal.

6. Ghy en sult niet dooden.

7. Ghy

7. Thou shalt not commit adultery.

8. Thou shalt not steal.

9. Thou shalt bear no false witness against thy neighbour.

10. Thou shalt not cover thy neighbours house, thou shalt not cover thy neighbours wife, nor his servant, nor his maid nor his Oxe, nor his Ass, nor any thing which is thy neighbours.

The Lords Prayer.

Our Father which art in heaven. Hallowed be thy name. Thy kingdom come. Thy will be done on earth, as it is in heaven, Give us this day our daily bread. And forgive us our debts, even as we forgive our debtors. And lead us not into temptation, But deliver us from evil. For thine is the kingdom, the power, and the glory, for ever, Amen.

7 Ghy en sult niet Echt-
bteken.

8. Ghy en sult niet steelen.

9. Ghy en sult gheen
valsche getuygenisse spre-
ken tegen uwen naesten.

10. Ghy en sult niet be-
gezen uwes naestens huys
ghy en sult niet begezen
uwes naestens wijf, noch
syn knecht, noch syn dienst-
maeght, noch syn osse, noch
syn esel, noch oock eenigh
ding, dat uwen naesten
heeft.

Het ghebedt onses Heeren.

Onsse Vader, die daer
zijt in de Hemelen.
Geheyligh werde uwe
name. Uwe rijke kom
Uwe wille geschiede, op
der aerden, als in den He-
mel. Geeft ons beden ons
dagelijks broot. Ende
vergeeft ons onse schul-
den, ghelijck wy vergeven
onse schuldenaren Ende en
lejdt ons niet in verzoec-
kinghe; maez verlost ons
van den quaden. Want u
is dat rijke, de macht, en-
de de Heerlijckheyt, in der
eewigheyt, Amen.

The 12 Articles of the Catholic Christian Faith:

I Believe in God the Father, the Almighty maker of heaven and earth. And in Jesus Christ his only Son our Lord: which was conceived of the Holy Ghost, born of the Virgin Mary: who suffered under Pontius Pilate, was crucified, dead, and buried, descended into hell. The third day he rose again from the dead, ascended into heaven, (and is) sitting at the right hand of God, the Father Almighty; from whence he shall come to judge the quick and the dead. I believe in the Holy Ghost. I believe an holy Catholic Christian Church, the Communion of Saints: forgiveness of sins, resurrection of the flesh: and life everlasting.

Dialogues

De 12 Artijckelen des algemeenen Christelijcke Geloofs.

Ick geloobe in Godt den Vader, den Almachtighen Schepper des Hems ende der aerden. Ende in Iesum Christum sinen eenigh ghebozenen. Sone onsen Heere: die ontfanghen is van den Heplighen Geest, gebozen upt de Maer Maria; die geleven heeft onder Pontio Pilato, is gekruust, gestorven, ende begraven, nederghedaelt ter hellen. Ten derden dage weder opghestaen van den dooden, opgevaren ten Hemel, sittende ter rechteer handt Godts, des Almachtighen Vaders, van waer hy komen sal, om te oordelen de lebendige en de dooden. Ick geloole in den Heplighen Geest. Ick geloobe een Heplighe algemeene Christelijcke Kerck: gemeenschap der Heplighen: vergevinge der sonden: opstandinge des vleeschs ende eeuwigh leven.

t'Samen

*Dialogues and ordinary
discourses among
men.*

Morning-salutations.

I

Austin. Bernard.

A **G**ood morrow Sir.

B. And you also Sir.

A Good morrow neighbour

B. And to you also, my lo-
ving neighbour.

A. God give you good mor-
row, Bernard.

B. And you also. Austin :
God give you good mor-
row.

A. Good morrow be to you.

B. I thank you Sir.

A. I wish you a good mor-
row.

B. I wish the like also to
you.

A. I wish this day may be
prosperous to you.

B. And I wish it may not
go ill with you.

A. What do you up so early?

B. Is it not time to be up?

A. Wherefore do you rise so
soon?

B. To rise betimes in the
Morning is the most
wholesome thing in the
world.

2. Samen-spreekingen en
gemeyne couringen on-
der de menschen.

M

Morgen groetenissen.

Augustija. Bernard.

A **G**ede morgen Heer.

B. **E**nde u soch mijn
Heer.

A. **G**oeden dag buerman.

B. **E**u de u alsoo mijn liebe
naesten.

A. **G**odt gebe u goeden
dag Bernard.

B. **E**nde u mede Augustijn.
goeden dag gebe u **G**odt

A. **G**oeden dag spu.

B. **I**k bedanch u mijn Heer.

A. **I**ck wensch u goeden
dag.

B. **I**ck wensche u delgellijc.

A. **W** moet desen dag wel
zijn.

B. **E**n moet u oock niet
quallijck gaen.

A. **W**at maecht ghy so vroeg
op?

B. **I**st niet tijt op te zijn?

A. **W**aerom staet ghy soo
vroeg op?

B. **'s** Morgens vroeg op
te staen, is het gezondste
ding in de werelt.

2

2

2. *Salutations at meeting and parting.*

Clemens. David.

C. **G**od save you David.
D. And you also Clemens.

C. God save you heartily.

D. And you also as heartily.

C. How do you?

D. I am well I thank God; at your service: and you Clemens, how is it with you? well?

C. I am also in health: how doth your Father and Mother?

D. They are in good health praised be God.

C. How goes it with you, my good friend?

D. It goeth well with me, goes it but so well with you.

C. I wish you good health.

D. I wish the same to you also.

C. I salute you.

D. And I you also.

C. Are you well? are you in good health?

D. I am well, indeed I am in good health, I am healthful, and in prosperity.

That

2. Groetenissen in't gemoc-
ten en van malcan-
deren scheidten.

Clemens. David.

C. **W**eest gegroet David
D. Weest ghy oock gegroet Clemens.

C. Weest seer gegroet.

D. Ende ghy oock soo seer.

C. Hoe baert ghy?

D. Ick hare wel Godt dank; tot, uwen dienst. Ende ghy Clemens hoe ist met u? wel?

C. Ick hare oock wel: hoe baren u Vader, en u Moeder?

D. Sy zijn (Godt lof) gesont.

C. Hoe gaet het met u mijn goede vriend?

D. Het gaet my wel, gaet 't maer so wel met u.

C. Ick wensch u gesontheyt.

D. Dat selve wensch ick u oock.

C. Ick groete u.

D. Ende ick u oock.

C. Waert ghy wel? zijt ghy wel te passe?

D. Ick hare wel. Ick ben voortwaert wel te passe. Ick ben gesont, ende welbarende. Dat

C. That is good. That is well. That is pleasing to me. That makes me glad. I love to hear that. I beseech you to take care of your health. Preserve your health.

D. I can carry no longer now, I am in haste to be gone. I must go. I have need of my time. I cannot abide standing here: Fare you well. God be with you. God keep you still. I wish your health may continue.

C. And you also my loving friend, God protect you God guide you. God be with you. May it please you in my behalf, heartily to salute your wife and children.

D. I will do your message. But I pray commend me also to your father and mother.

3. Salutations for Evening tide and Night.

Edward. Francis.

E. **G**ood even my friend.
F. You are welcome
Edward: I am glad to see you. How is it with your whole family? come you now from home? E. Yea,

C. Dat is goet. Dat gaet wel. Dat is my lief. Dat verlijst my. Ich hoor dat gaerne. Ich bidde u draecht ~~soze~~ voor uwe gezondheid. Beware u gezondheid.

D. Ich mach nu niet langer toeben. Ich ben verlijst om gaen. Ich moet gaen. Ich heb mijn tijt van doen. Ich kan hier niet blijbe staen. Vaert wel, Adieu. ~~Wijst~~ Wijst God beho-
ven. Wijst gesont.

C. Ende u oock mijn liede brient. God behoede u. God geleide u. God zij met u. Welteft u mijnen toeghe u i. huyshrouwe en kinderen van herten te groeten.

D. Ich sal de voodschap wel doen: Maer segget voor my oock uwen vader ende moeder goeden dag.

3. Groetenissen voor den avond, stont, ende nacht.

Edward. Francis.

E. **G**oden abont brient.
F. Ghy zijt wellekoms
Edward: het is my lief dat ikk u sien. Ho ist met u heel bevysgest? komt ghy nu van huyse. E. Yea

C.

E. Yea, I came even now from home, and have left all in good health for so much as I know: and am come hither to visit you mine old acquaintance.

F. That is very well done: friends ought to be friendly. I am bound highly to thank you for your so great love and remembrance of us; I wish that I may deserve, and if it be possible, again requite it.

E. Forbear I pray you to complement so. I have done you no such great friendship, but you have done ten times more for me. But I cannot tarry here. I must return home, for it beginneth to be late and dark. My friend Francis, I wish you a good even.

F. I thank you heartily: and I wish you the same with a good heart. But what hast have you? It is not so late as it seemeth to be: for the daies begin to shorten.

E. Ja, Ick home soo ehen van huys, en hebbe allegaet in gesontheit gesaten hoor soo heel als ick weet: en den hier ghekomen, om u I mijn oude kennis te besoeken

F. Dat is heel wel gedaen: vrienden hebozen vriendelijke te zijn. Ick heb u hoogblijck te bedancken wegens uwen soo groote liefde en gedachtenis t'onswaerts; Ick wenschedat ick het verdienen, ende soo het mogbelijk is, weder bergelden magh

E. Laet af bidde ick u soo te complementeeren. Ick hebbe u I so grooten vrient-schap niet gedaen of ghy hebt my tbiennaem meer gedaen. Maer ick en kan hier niet beyden, ick moet weder t'huys gaen, want het begint laet en doncker te worden. Mijnen vrient Francops ick wensche u een goeden abont.

F. Ick bedancke u hertelick: ende wensche u I. Deggelijcks upt goeder berten. Maer wat haest hebt ghy? Het en is soo laet niet als 'r schijnt: want de daghen beginnen te verhoeten.

E. Although it were not late, yet I must be at another place of an errand, before I can go home.

F. Go to, I will not detain you. Only I wish this evening may be prosperous to you:

E. And I wish it may not be unprosperous unto you.

Salutations for the Evening.

George. Henry.

G. **W**hat is the clock? what time a night is it?

H. It is ten a clock. It hath stricken ten. It is almost ten a clock.

G. I know it not. I think it is not so late. It cannot be so late.

H. It is indeed, It is surely. I have heard it strike.

G. Then it is time to go to bed. We must then go to sleep. We must then depart, and go to rest.

H. I am not sleepy. I have at present no need of rest.

E. **N**i waer 't niet laet, nochtans moet ick op een ander plaets om een boot-schap wesen, eer ick t'huys kan gaen.

F. **W**et aen, ick en sal u niet ophouden. Weenlijck wenshende dat u dit een geluchtigen avondt magh sijn.

E. **E**nde u en zy het niet ongeluchigh.

Groetenissen voor den avond.

George. Henry.

H. **W**e laet icket? wat ure inde nacht icket?

H. **H**et is thien uren. Het is thien gheslagen. Het is by thien uren.

G. **I**ck weet't niet. Ick meyne niet dat het soo laet is. Het kan so laet niet wesen.

H. 't Is immers. 't Is voer seker. Ick hebbet hooren slaen.

G. **S**oo icket tijdt om te bedde te gaen. Soo sal men gaen slapen Wy moeten dan van malchander scheyden en gaen rusten.

H. **I**ck heb geenen vaeck. Ick heb rechtshoet geen ruste

rest. I am not sleepy. I am very wakeful.

G. But I am very sleepy. I have great need of rest. I am very sleepy. I cannot hold open my eyes. I bid you therefore good night my friend. God give you good night.

H. Go then to sleep and God keep you. I wish this night may be prosperous to you. I wish you a good night. I wish this night may further you, and that you may sleep soundly.

G. I thank you for all your kindness God be with you.

H. But stay a little. Methinks you do much forget your self. Ought we not first to pray to God together.

G. I thank you for your remembrance. If it please you to perform the duty, I shall join with you willingly.

H. Go to, I will do it for this time by Gods help.

ruffe van doer. Ich ben niet slaperig. Ich ben heel waker.

G. Maer ick ben hol baech. Rust is my leer noodig. Ich ben heel slaperig. Ich kan mijn oogden niet open houden. Daerom wensche ick u goeden nacht in jnen betent. Godt geve u goeden nacht.

H. Gaet dan slapen: ende Godt beware u. Dese nacht zy u gelukkig hebt enen goeden nacht. Dese nacht vordere u, en slaept ghy gezondelijck.

G. Ich bedanck u voor alles goets. Godt zy met u l.

H. Maer wacht een weynig. My dunkt dat ghy u selfs by wat vergeet. Verboden wy niet elckander Godt niet eerst aen te bidden?

G. Ich bedancke u wegens d'indachtigmakinghe, soo het u l. vellest te doen: Ich sal u geerne geselschap houden.

H. Wel aen, Ich sal het voor dees tijt met Godts hulpe doen.

*Familiar Discourse of
rising up in the
morning.*

Margaret, Francis, Peter,

HO Francis! Arise and
go to School, you shall
be beaten; for it is past
seven a Clock.

Make you ready quickly,
say your prayers. Then shall
you have your breakfast.

Margaret, give me my
hose, make hast I pray you,
where is my doublet? bring
my garters and my shoes,
and reach me the shooin
horn.

Put on first a clean shirt,
for that is first.

Make hast then, for I stay
too long.

It is moist yet; carry a
little, that I may dry it by
the fire.

I cannot carry so long,
go your way I will none of
it.

Your Mother will chide
me, if that you go to school
without your clean shirt.

I had rather you should be
silent, than I should be ei-
ther chidden or beaten.

Where have you laid my
girdle, my points, and my
Inkhorn? C 4 Where

Bewoonlick Koutinge
van s' morgene
op te staen.

Margriete, Francoys, Pieter,

HDu francops! staet op
Hen ter schole gaet ghy
sult ghesmeten worden
waer t'is ober seben uren.

Kleedt u haestlijcken,
seght u ghebeden van suldy,
u'twen ontbijt hebben.

Margriete geeft my mijn
kousen: haest u ick bidts u
waer is mijn wambags?
brenghet mijn kouse banden
ende mijn schoenen, ende
t' aantregger langhen. 2

Doet eerst een schoon hem-
deken, want dat is te vuyt.

Haeste u dan want ick
te langhe beyden.

'Tis nogh voghtigh:
beydt een luffken dat ick
aant hier drooge. 4

Ich een zoude so lange
niet konnen toeben: gaet
heen ick een begeet geen. 9

U moeder sal my be-
yden, ick dat ghy schole ga-
et sonder u schoon hemde. X

Ich heb liever dat ghy be-
keben wort, dan of ick be-
keben ofte ghesmeten worde

Maer, hebby mijnen riem
gelept mijn nestelen ende
mijnen kooket? Maer 9

Where is my Buff jerkin?

Where is my linnen and my woollen socks?

Where is my cap, and my hat?

My coat, my cleak, and my bonnet?

My gown, my gloves and my muff.

My handkerchief, my sachel, my books, my penknife, and all my things?

I have nothing ready.

I shall tell my Father.

I shall cause you to be beaten.

Peter, bring me some water to wash my hands and my face.

I will have no river water for it is not clear; give me some well water, or fountain water.

Take the ewer and pour upon my hands, pour high.

Cannot you wash in the basin? shall you always have a servant at your tail? you are too wanton.

Wilt thou that I wash my mouth and my face where I have washed my hands?

Wlaet is mijn buffelschen Budler?

Wlaet zijn mijn lijnen socken, ende de wollen?

Wlaet is mijn kap, ende mijn hoet?

Mijnen rok mijnen mantel, ende mijn bonnette?

Mijn tabbaert, mijn handschoenen ende mijn mokkel.

Mijnen suyt douck, mijn sarken; mijn boucken, mijn Penne-mesken, ende alle mijn dingen?

Ik en heb niet gereet.

Ik sal mijn vader seggen.

Ik sal u doen slaen.

Peter brengh my wat waters om mijn handen ende mijn aengesicht te wasschen.

Ik een begeet geen ruy water, want 't is onklaer, geeft my put water ofte fonteyne water.

Speemt het lampet, ende giet op mijn handen, giet hooge

En soude u niet kunnen in 't bekken wasschen? sulde altoos eenen knaap achter uwen seert hebben? ghy zijt te aalwaerdich.

Wilde dat mijnen mondte wassche ende mijn aengesicht daer ick mijn handen in gewasschen hebbe?

Give

Geeft

Give me a Towel, Maiden, give me now my breakfast, for I am ready, make hast.

Have you saluted your father and mother? have you forgot that?

Where is my father?

He is in the shop.

God give you good morrow, father, and all your company.

Are you up? is it time to rise at eight of the Clock? you shall be whipt.

Go kneel down and say your prayers.

Our father which art in heaven, &c.

Now go and commend me to your master and mistress, and tell them, that I pray them to come to morrow to dine with me, that will keep you from whiping.

Now get you gone, and learn well, that you may say your lesson to me, when you come from school.

Well my father.

How to learn to buy and sell.

L God give you good morrow, Gossip, and your company. **M.** And

Geest my senen handt doerk meysen. Geest my nu mijnen ontbijt, want ich ben getoet, haest u.

Hebby u Vader ende Moeder gegtoet? verghet ghy dat?

Waer is mijn vader?

Hy is in de winkel.

Godt gebe u goeden dach mijn vader ende alle u geselschap.

Zijdy op gesaen? Ist tijt ten acht uren op te staen? ghy sult geglypt worden.

Gaet dalt op u knien, ende segbt u gebeden.

Onse Vader die daer zyt in de hemelen, &c.

Gaet nu, ende groet my uwen meester ende meestersse ende segbt hun, dat ich hun bidde morgen noem niet my te komen eeten: dat sal u beschermen van gegeseelt te worden.

Nu gaet heenen, ende leert wel, op dat ghy u lesse weet te seggen, als ghy weder komen sult zyn handt school.

Wel mijn vader.

Om te leeren coopen ende vercoopen.

L. Godt gebe u goeden dach gevader, ende u geselschap. **M.** Ende

M. And you also Gossip.

L. What do you here so early in the cold? Have you been here long?

M. About an hour.

L. Have you sold much to day?

M. What should I have sold already? I have not yet taken handfel.

L. Nor I neither.

M. Be of good chear, it is yet early: God will send us some merchants (or chapmen.)

L. I hope so. Here comes one, he will come hither. Friend what will you buy? Come hither, do you please to buy any thing? Look if I have any thing for your turn. Come in. I have here good cloth, good linnen cloth of all sorts, good silk, Chamlet, Damask, Vclver. I have also good flesh, good fish, and good Herrings. Here is good butter, and good cheese also, of all sorts. Will you buy a good cap? or a good book, in French, or in Dutch, or in Latine, or English, or a writing-book? Buy something. Look what you please to buy, I will sell it you good cheap. Ask for

what

M. Ende u also Gebader.

L. Wat maecht ghy hier so vroegh in de koude? heb-
dy lange hier geweest?

M. Om trent en ure.

L. Hebt ghy veel van desen dage verhocht?

M. Wat soude ick alreets verhocht hebben? Ick en hebbe noch gheen hant gife ontfangen

L. Doch ick oock.

M. Hebt goeden moet bet is noch vroegh: God sal ons enige kooplieden senden.

L. Ick hoop het hier komt eenen, hy sal hier komen. Vrient wat wilt ghy kopen? Komt hier belteft u iets te koop? Welket of ick niet en heb dat u dient. Komt binnen. Ick hebbe hier goet laken, goet linnen laken van alle soorten goet zijde laecken, Camelot, Damast, fluweel. Ick hebbe oock goet vleesch, goeden visch, ende goeden baringh. Hier is goede boter, ende oock goeden keese, van alle soorten. Wil dy een goede bonerte koopē: of een goet boeck, in francoys, oft in Duytsch, oft in Latijn, oft Engelsch, oft eenen schrijf-boeck? Koopt wat. Welket wat

wat

what you please, I will let you see it; the sight shall cost you nothing.

D. How much shall I pay for an ell of this cloth?

L. You shall pay for it five shillings.

D. How much must an ell of this cloth cost me?

L. It must cost you twenty stivers.

D. How much is a pound of this cheese worth?

L. A pound will cost a stiver.

D. How sell you a quart of this wine?

L. The quart will cost three stivers.

D. How much hold you the piece?

L. I hold it at five guildens at one word.

D. What shall I give for this? but let me not too high a price.

L. No truly, I will not set you too high a price: I will tell you at one word: you shall pay for it seventeen stivers and an half, if it please you.

D. It is a great deal too much.

L. It.

wat u belieft te koopē
 ick sal u goeden hoop geben
 Ghycht wat u belieft. Ich
 sal 't u laten sien: 't ghes-
 ichte en sal u niet kosten.

D. Hoe veel sal ick voor de
 elle van dit laken betalen?

L. Ghy sulter vijf schel-
 lingen voor betalen?

D. Hoe veel sal my d'elle
 van dit laken kosten?

L. Het sal u twintigh
 stuivers kosten.

D. Hoe veel geldt het pont
 van desen keese?

L. Het pont geldt eenen
 stuiver.

D. Wat geldt den pot van
 desen wijn?

L. Den pot geldt drie stu-
 vers.

D. Hoe veel looft ghy het
 stuk?

L. Ich looft, met een
 woord vijf guldens.

D. Wat sal ick daer voor
 geben? Maer en verlobet
 my niet.

L. Neen ick seker; ick en
 sal u niet verloben: ick sal 't
 u seggen met eenen woord:
 de: ghy sulter voor betalen
 seventien stuivers ende
 eenen halven wat het u be-
 lieft.

D. Het is veel te veel.

L. 't

L. It is not truly. How much do you bid me? Bid something. I will not sell it for that which you bid me. Bid me something.

D. What should I bid you? you have set it at too high a price.

L. I have not; but I did not say that I would not give it for less than I told you. Tell me what you will give me for it.

D. I will give twelve stivers for it.

L. For that price it is not to be sold, you proffer me less, you bid me too little. I have some here which I will sell you for that price; but it is not so good as that. I will shew you that which I will sell you for less price; but the lowest price is not alwaies good to be sought. You cannot do better than to buy that which is good. If you were my brother, I could not give you any better.

D. Will you take my money?

L. Not so.

D. You shall have two Rivers and an half more.

L. I

L. Ten is teker niet. Hoe veel biedt ghy my? bied wat: Ick en sal 't niet geven voor 't gene ghy my biedt. Biedt my wat.

D. Wat soude ick daer op bieden? ghy hebt my te biele gelooft.

L. Ick en hebbe niet: maer 'tis niet gelept dat ic 't niet minder geven sal als ic het ghelooft hebbe. Seght my wat ghyer voor geven wilt.

D. Ick salder twaelf stupbers voor geven.

L. Voor dien prijs ist niet te koop, ghy bied my verlies, ghy bied my te luttel: ick hebt hier wel dat ick u voor dien prijs geven wil, maer 't en is soo goet niet als dat. Ick salder u wel laeten sien, die ick voor minderen prijs gheven sal; maer den minsten prijs en is niet altoos goet gesocht. Ghy en meught niet beter doen, dan wat goets koopen. Alwaert ghy mijn broeder soude ick u niet beter kunnen geven.

D. Wilde ghy mijn geldt hebben?

L. Alsoo niet.

D. Ghy sult noch twee stupbers ende eenen halven hebben.

L. Ick

L. I cannot, I should then lose by it.

D. I can give no more.

L. Well, God guide you. Go try elsewhere if you can buy better cheap: you shall have it no where for less price: I am able to sell you as good cheap as another, but I will not lose by it. I offer it you very near for the same price that it cost me, I must get somewhat, I sit not here to gain nothing. I must live by it. You know well enough that every thing is dear, the one must follow the other, if you will not give the fifteen stivers I cannot help you, you are too hard, (too wise).

D. That I am indeed.

L. One can gain nothing by you: If every one were so hard as you are, I might well shut up my shop, for I should not get Bread to eat.

D. It is your pleasure to say so.

L. It is true verily.

D. Now hear one word.

L. Well say on. D. I

L. Ik en kan niet, ick souder dan aen verliesen.

D. Ik en magh niet meer geben.

L. Wel, Godt gheleyde u: Gaet elders belien of ghy beter koop kont koopen: ghy en sult det nergens voor minder prijs bekomen: ick hebbe de macht u so goet hoop te geben als een ander, maer ick en wil niet verliesen. Ik verlaet 't u by nae voor dien prijs dat tet my gekost heeft. Ik moet wat winnen, ick en st hier niet om niet te winnen, ick moeter af leben. Ghy weet wel dat alle dingh hier is, d'een moet d'ander volgher, sif dat ghy de blyfthen stupers niet gheben wilt, kan ick u niet helpen, ghy zijt als to broet.

D. Dat ben ick seker.

L. Men kan aen u niet winnen: dat een pegelijck so broet ware als ghy, soude ick mijn winckel wel mogen slupten, want ick en soude 't broot niet winnen dat ick eten soude.

D. Het beste u soo te seggen.

L. 't is seker waer.

D. Sp u hoort een woordt.

L. Wel seght. D. Ik

wise

D I will give you another stiver, and no more: I can bestow no more, I shall be shent.

L That were a small matter, I should also be chidden, if I sold it for less: Are you within a stiver? It is a shame that you stand so long for a stiver: what will a stiver or two avail you?

D Yes, you say well, here one stiver, and in another place another, that is two stivers. Well, shall I not have it?

L Not for that price.

D Farewel then, I am gone.

L God guide you. Now come hither, take it, I may not refuse my handsel, it is too good cheap.

D You say so, but I say it is too dear, you have beguiled me.

L I will free you of it, if you be not contented.

D It would be a shame for me to do so. Hold, there is your money, how much must you have?

L You know that well enough, thirteen pounds, and an half, is it not so?

D Well

D Ick sal u noch een stuyver geben, ende niet meer: ik en mach niet meer geben, ick soude bekeben worden.

L Dat waer een kleyn sake, ick soude oock bekeben worden dat icket minder gabe: siet ghy op eenen stuyver na? 't Is schande dat ghy my soo lange om eenen stuyver remptreert: wat magh u een stuyver of twee helpen?

D Ja, ghy seght wel, eenen stuyver hier, ende eenen daer, dat zijn twee stuyvers. Wel, sal ick 't niet hebben?

L Om dien prijs niet.

D Adieu, ick gaer.

L Godt gheleypde u. Nu komt hier neemtet, ick en mach mijn hantgift niet ontleggen, 't is te goeden koop.

D Dat seght ghy, ick segge dat het te dier is, ghy hebt my bedrogen.

L Ick schelde u quijt ist dat ghy qualijck te vreden zijt.

D Het waer my schande dat ick dat dede. Houwt daer u gelf, hoe veel moet ghy hebben?

L Dat weet ghy wel dertien pont ende een half. 't Is soo niet?

D Wel,

D. Well, hold there: give me ten stivers back again.

L. I have no small money. For how much do you give me this?

D. For four shillings and six pence.

L. I will not take it at that rate. It is not worth so much.

D. But it is, ask else.

L. Give me other money, I shall not be able to put off this.

D. You may very well, I will make it good to you: if you can: or put it away, bring it me again, I will give you other money. Hold, there's another.

L. Now I am content, Will you have it carried for you? I will cause it to be carried for you. Take that Sirra, and go with him.

D. There is no need of it, I can carry it my self, farewell mistress.

L. I thank you heartily my friend: when you have need of any thing come to me, I will sell you good cheap.

D. Well mistress, I will do it willingly. Now God be with you,

D. Wel, houd daer: geest my tien stuivers weder.

L. Ich en hebbe geen kleyn gelt. Woor hoe veel geest ghy dit?

D. Woor vier schellinghen ende ses penninghen.

L. Woor dien prijs en sal s'ket niet ontfangen, 't en is soo veel niet weert.

D. 't Is immers, Wagtet.

L. Geest my ander gelde, Ich en soude dit niet konnen begeben.

D. Ghy sult wel, Ich doet u goet: Als dat ghy 't niet uytgeben kont, brenget my weder, Ich sal u ander gelde geben. Houd, daer is een ander.

L. Nu ben Ich te vreden. Wilt ghy't gedragen hebben, Ich sal 'tu doen dragen. Ghy knecht neemt dat ende gaet met hem.

D. 't En is geen noot, Ich sal het wel dragen, adieu Wrowe.

L. Grooten danck mijnen hert: als ghy prijs van doen hebt komt by my, Ich sal u goeden koop geben.

D. Wel Wrouwe, Ich sal 't geerne doen. Zijt Gods beholen.

waard.

A meal of ten persons.

H. From whence come you?

I. From School. From Church. From the Exchange. From the market.

H. Whither go you? whither are you going?

I. I go home. I am going home.

H. What a clock is it? what hour is it?

I. It is almost twelve a clock. It is past twelve a clock.

H. Is it so late?

I. Yea, surely, and therefore I must go hence, for I fear that my mother will be displeas'd with me. I shall be I doubt shent of my mother. God with you Hermes.

H. Have you such great hast? hath not our Master asked for me?

I. I have not heard him: I can tarry no longer. Farewel. I go.

H. Go your way. God guide you.

A God give you good even mother, and all the company.

M. Whence

Een maeltijdt van thien personen.

H. Van waer komdy?

I. Van der schoolen. Van der kercken. Van de beurle. Van den merckt.

H. Waer gaet dy? waer gaet ghy heen?

I. Ich gaet t' huys. Ich gaen na huys toe.

H. Wat ure ist? Wat tijt ist? Hoe laet istet?

I. Het is by den t'waelf uren. Het is ober den t'waelf uren.

H. Ist alsoo laet?

I. Ja hoorleker, ende daarom moet ick heene gaen, want ick vrese dat mijn moeder quaet op my sal zijn. Ich twissel dat ick van mijn moeder bekebet sal zijn. Gode Verman.

H. Hebdy so grooten haeste? en besft ons meester na my niet gebræeght?

I. Ich en hebt niet gehoort. Ich en mach niet langer toeben, adieu. Ich gaen.

H. Gaet Godt gelepde u.

I. Godt gebe u goeden avond mijn moeder, ende al het geselschap.

M. Van

M. Whence come you John? where have you tarried so long? wherefore come you so late? Is't well done? I bade you to come at four of the Clock: it is now almost six. Tell me now where you have been? For you have been long out of the School, I know that well: I will tell your Master.

I. Pardon me I pray, I come even now from the School. I knew not that it was so late. I have tarried no where, you may send and ask our master, if you please whether it be not so.

M. I will do that. I will know the truth. Go now, cover the Table, lay the cloth, prepare the Table, and hast you quickly.

I. Well mother, I will do it. I will set all things well. But where is the Table cloth?

M. The Table cloth is within there upon the cupboard. Set on the salt first. can you not remember that? I have told you of it more than twenty times: you learn nothing, it is a shame.

Go

M. Van waer komt ghy Jan? waer hebby so lang gebeyt? waerom komdy so laet? Ist wel gedaen? Ich hebbe u beholen ten vier uren te komen: het is nu by den seffen. Seght my nu waer ghy geweest hebt? want ghy hebt lange uiter Schooten geweest, dat weet ich toet: ich sal uwe Meester segghen.

I. Behoudens u gratie, Ich kom nu t'instont vander Schoolen: Ich en wiste niet dattet so laet was. Ich en hebbe nergens ghebeydt. Ghy moghet onse Meester doen vraegen, soo het u belieft, oft also niet en is.

M. Dat sal ich doen. Ich sal de waerheit weten. Gaet nu, deekt de tafel. Bereyt de tafel, ende haest u seer.

I. Wel moeder, Ich sal 't doen. Ich sal te rechte beschicken. Waer waer is de ammelaken.

M. D'ammelaken is daer binnen op 't trefoor. Dattet sout eerst op, Comdy dat niet onthouden? Ich hebbe u meer dan twintigh reysen gheseyt: ghy een leert niet. 't is groote schande.

Go

Digitized by Google

Gaet

Go fetch Trenchers, gob-
lets, and napkins.

I. Well my mother, where
be they.

M. You can find nothing.
There they be, was it not
well sought? Go fetch
bread.

I. Well, give me money.
How much shall I be rig?

M. Bring two stivers
worth, for one stiver of
white, and for one stiver of
brown, half one and half
another. Bring that which
is new baked.

I. Well, I go. Lo here is
bread, mother.

M. You have done well.
Wash the beer-pots.

I. I have washed them a
good while since.

M. Bring hither the spoon
basket.

I. That hangeth there on
the nail.

M. Set on the Platter-
ring. And go fetch wood
to make a fire. Go wher
the knives. Put water into
the Laver, and hang up a
white Towel there. And
then come and make the
fire burn.

I. Hitherto Mother I
have done what you have
com-

Gaet halen telloiren, kroe-
sen, ende serbietten.

I. Wel mijn moeder, waer
zijnde?

M. Ghy en kont niet vin-
den, daet zijnde. Is't niet
wel ghesocht? gaet broodt
halen.

I. Wel geeft my ghelt Gooz
hoe veel sal ick brenghen.

M. Brenghet hooz twee
stuyvers, hooz eenen stuyver
wits, en hooz eenen stuyver
bruyns, half een half ander,
en brenghet al nieu bakken.

I. Wel, ick ga. Diet hier
is broot moeder.

M. Ghy hebt wel gedaen.
Wascht die dinck-potten.

I. Die heb ick langh ghe-
waschen.

M. Brenghet hier den lepel-
koef.

I. Die hanght aen den na-
ghel.

M. Set op den Schotel-
tinch. Ende gaet nu hout
halen, om een vier te maken.
Gaet wet de messen. Giet
water in 't Lavoer ende
hanght daer een witte hant-
doeck. komt dan ende doet
het vier branden.

I. Moeder tot nu toe heb
ick gedaen 't geene ghy my
beholen

commanded. What now is your further pleasure ?

M. Come now to me, and I will teach you manners which you ought to observe at the Table.

I. I pray you teach them me, and I will hearken diligently to you without interrupting a word in your speech: and I hope that I shall also observe what you give me in charge ?

M. Go to, first of all you shall cleanse your nails. After that wash your hands. Presently after that blefs God. Then set your self handsomly down. Take the meat with your fingers, and grasp it not with the fist. Offer not to eat first. Also drink not first. Lean not on your elbow. Sit upright. Spread not out your arms. Drink not greedily. Also eat not hastily or greedily. Take that which lieth next before you. And keep not your trencher too long. Gape not on other folks. Wipe your mouth when you will drink, not with your hand, but with the napkin. What you have bitten off dip not again into the

beholen hebt, wat is dat ghy nu verder begeert.

M. Komt nu by my. ende ick sal u manieren leeren. Die ghy ober de tafel bevoort te houden.

I. Ick bidde u leertf my, ende ick sal u neerstelijck toe hooren soudet niet een woord tusſchen u reden te hallen: Ick verhoope oock dat ick onderhouden sal 't ghene ghy my bevelen sult.

M. Wael aen. In den eerſten sult ghy u naghelen reynigen. Daer na wasschet u handen. Tersont daer na gebenedijt Godt. Dan stelt u propertelijck neder. Grijpt de spijsse met de vingeren aen en hatse niet met de vuyft. En bestaet niet eerst te esten. Drinckt oock niet eerst. Leenet niet op dijne elieboghs. Sit recht op. Spreept de armen niet uyt. Drinckt niet begheertelijck; Doek en eet niet haestelijck of begeertelijck. Neemt dat naest voor u lept. En boudt u telstoor niet te langhe. Gaspt ander lieden niet aen. Waght dijnen mont als ghy drinken wilt, niet metter handt maer mettet serbet. Daer ghy aen gebeten hebt

the dish. Lick not your fingers. gnaw also no bones. Cut your meat in pieces with your knife. Grease not your mouth. Wipe your fingers often. Pick not your nostrils. Be silent when no body asketh you any thing. Eat so much as you desire. When you have eaten enough, then rise from the Table, and bow submissively to the Company. Wash your hands again. Take away the table cloth, and give thanks to the Lord.

I. I thank you forsooth. I shall endeavour God willing to observe all that you have bidden me. But in the meantime what further service have you for me to do?

M. Behold your father is coming, and your Cousin David with him: go meet them, put off your hat, and bow your self handsomly.

I. Well mother, I go. You are welcom my father, and your company.

D. Peter, is that your son?

P. Yes, it is my son.

D. It is a goodly child. God make him a good man.

en sopt niet weder. En lecht u vingeren niet, knaecht oock gheen beenders. Snijst u spijsse metten messe ontwee. En besmeert dijen mont niet. Waegb u vingeren dickwils. En peutert u neus-gaten niet. Swijgt als men u niet en vraeght. Eet soo veel als ghy begeert. Als ghy genoegb ghegeten hebt staet dan van de tafel op, en buigt u onderdanighlyk booz't geselschap. Wascht u handen weder. Nesmt de tafel laken op ende dant den Heer.

I. Ik bedancke u! Met Godts hulpe sal ik trachten al't geene ghy my bevolen hebt na te komen. Maer wat hebt ghy onder tuschen booz' woorden dienst booz' my te doen?

M. Stet u Vader komt, ende David u nebe komt met hem: gaet hantleden tegen. doet u bonette af, ende buycht eerlijck

I. Wel mijn-moeder, Ik gae. Weest wellekome mijn Vader, ende u geselschap.

D. Peter, is dat u son?

P. Ja, het is mijn soon.

D. 'T is een schoon kind. Godt maeck hem een goet man.

I pray God make him alwaies to prosper in virtue. God bleſs him.

P. I thank you Coſin.

D. Doth he not go to School ?

P. Yes, he learneth to ſpeak French.

D. Doth he ſo ? It is very well done. John, can you ſpeak good French ?

I. Not very good coſin : but I learn.

D. Where go you to School ?

I. In the Lombard ſtreet.

D. Have you gone to School long ?

I. About half a year.

D. Do you learn to write alſo ?

I. Yes coſin.

D. That is well done, learn alwaies well.

I. Well coſin, if God pleaſe.

M. Coſin, you are welcom.

D. I thank you, Coſin.

M. Coſin, will you tarry there ? why come you not in ? Come warm you, and then we 'l go eat.

D. Do you think that I am a cold ? That were great ſhame for me.

M. Coſin, how do you ?

D. Well, I thank God.

M. Where

man. God laet hem altijt in deuchden toenemen. Godt ſegbene hem.

P. Ich danck u nebe.

D. En gaet hy niet ter ſchoolen ?

P. Jae hy, hy leert francocps ſpreeken.

D. Doet hy ? het is ſeer wel ghedaen. Jan hondp wel francocps ſpreeken ?

I. Niet ſeer wel nebe, maer ich leere ?

D. Waer gaedy ter ſchoolen ?

I. In de Lombaerdſtſtrate.

D. Hebby langhe ter ſchoolen ghedaen ?

I. Omtrent een half jaer.

D. Leerdy oock ſcheyven ?

I. Jae ich nebe.

D. Dat is wel ghedaen, leert altoog wel.

I. Wel nebe, beſteft Godt.

M. Nebe, weest weliekome.

D. Ich danke u, nichte.

M. Nebe wilddy daet blijven ? waerom en hondp niet binnen ? Comt u wermers dan ſullen wy gaen eten.

D. Meyndy dat ich koude heb ? het zoude my groot ſchande zijn.

M. Nebe hoe iſt met u ?

D. Wel, Godt dank.

M. Waer

M Where is my Neece
(my Cousin) your wife?
wherefore have you not
brought my Cousin with you?

D. She is sick.

P. Is it true? Is she sick?
what disease hath she?

D. She hath an Ague.

M. Hath she had it long?

D. About eight daies.

M. I knew not that. I will
go see her to morrow, if it
please God. Francis, bring
higher a stool for your co-
sin. Cousin come to the fire.
Francis, go to the door,
some body knocks. Look
who is there. It is Roger,
I know very well.

F. Well mother, I go.
Who is at door there?

R. A friend. Open the
door.

F. Are you there, Roger?

R. Yea, I am here. Is
your father at home?

F. Yes, and my mother
too. Come in, I'll tell my
father that you are come.

P. Francis, make all rea-
dy, that we may go ear.

F. Father, All is ready.
You may go ear when you
please.

P. Well, I come presently.
Call the children.

F. Well

M Waer is mijn Nichte?
waerom hebby mijn nichte
niet mede ghebracht.

D Sy is sieck.

P. Het waer? Is sy sieck?
wat sieckte heeft sy?

D. Sy heeft de koozle.

M. Heeft sy die langhe ghe-
badt?

D. Ontrent acht daghen.

M. Dat en wist ich niet.
Ick salte moeghe gaen besoe-
ken soot God belieft. Fran-
cops brengh eenen stoel
hoer u nebe. Nebe comt by
den viere, francops gaet
daer hooren. Men klopt daer
besiet wie daer is. Het sal
Roger zijn, dat weet ich.

F. Wel moedert ich gas, wie
is daer hooren?

R. Het is een vriendt, doet
de deure open

F. Zijdy daer Roger?

R. Ja, ick ben hier. Is u
Vader t'huys?

F. Ja, ende mijn moe-
der oock, komt binnen. Ich
sal mijn Vader seggen, dat
ghy ghekomen zijt.

P. Francops maecthet all
ghereede, om te gaen eten.

F. Vader 'tis all ghereet.
Ghy meught gaen eten alst
u belieft.

P. Wel, ick come terstondt.
Hoep de kinderen.

F. Wel

F. Well Father. John, where are you? you must come to Supper (or to dinner). where do you tarry? what do you there?

I. What should I do? I have business here.

F. Know you not that we are going to supper? Come say the blessing.

I. Well, I come.

P. John, why come you not? must you be called? Bring hither chairs.

M. Peter, let us sit down, it is time.

P. Well, I am content.

M. David, sit in there.

D. I! be not displeas'd, I will not do that. Let Peter sit there, I pray.

M. Peter is not wont to sit there. He will sit here, it is his place. John, give thanks.

I. No mother, excuse me I pray you. It doth not become me to do that work, when my father, and so many wise friends are present: For I am but a youth, and we must give to God the best we have, when we serve him.

D. The Lad speaks very wisely

F. Wel mijn Vader. Jan waer zijdy? ghy soudet kommen eten. Waer blijft dy? wat maecht ghy daer?

I. Wat soude ick maken? Ick heb hier wat te doen.

F. En weet ghy niet dat men gaet eten? Comt seght de Benedictie.

I. Wel ick come.

P. Jan waerom en komdy niet? Moet men u roepen? brenghet hier stollen.

M. Pieter laet ons gaen sitten. Het is tijt.

P. Wel, ick beng te vreden.

M. David sit daer inne.

D. Ick! en belgt u niet, dat en sal ick niet doen. Laet Pieter daer sitten, dat bidde ick u.

M. Pieter is niet gewent daer te sitten. Hy sal hier sitten, het is syn plaetse. Jan seght de benedictie.

I. Heen mijn moeder, beboudens u gracie. Dat werck te doen en betaemt my niet in't bywesen van mijn vader en soo veel wijse vrienden, want ick maer een Jonghen ben, en als wy Godt dienen, moeten wy hem het beste gheben dat wy hebben.

D. Den Jongel in spreke leet

ionadino

wisely. Peter, you are master of the house. I pray desire a blessing of the Lord.

P. Well, let us then do it?

*Prayer before
meat.*

Lord God Almighty, who hast made all things of nothing, and yet preservest them by thy divine power, and hast fed the people of Israel in the wilderness: Be pleased to extend thy blessing over us thy poor servants, and sanctifie to us these thy gifts, which we receive of thy bountiful hand, that we may use them soberly and holily according to thy good will, and thereby acknowledge that thou art a father, and the fountain of all good to us. Grant also that we may alwaies, and before all things seek that spiritual bread of thy word, whereby our souls may be fed unto everlasting life, which thou hast prepared for us through the holy passion and blood shedding of thy beloved Son our Lord Jesus Christ. Amen.

I. God

seet wijselijck. Peter ghy zijt meester van 't huys. Ich versoecke dat ghy den Heer om een segen bidden wilt.

P. Welken, laetet ons dan doen.

*Het Gebedt voor den
eten:*

Heer almachtighe God, ghy die alles uyt niet geschapen hebt, ende noch door uw' Goddelijcke kracht onderhoud; end' het volk Israel in de woestijne gespijst hebt, wilt uwen segen strecken oer ons: uw' arm diennaers, ende ons beplighen dese uwe gaben, die wy van uw' milde hant ontfangen, op dat wijse matelijck ende beplijchlijck, nae uwen goeden wille mogen ghebruicken, ende daer door behennen dat ghy ons een Vader ende oorspronck alles goeds zijt. Geeft oock dat wy altijt ende door al'e dinghen soeken dat gheestelijcke broot uwer woorts met welcke onse zielen gespijst worden ten ewigghen leben, 't welck ghy ons bereydt hebt door 't beplijg lijden, ende bloot vergieten uw' s liebens soons ontes Heeren Jesu Christi.

I. Godt

I. God bless you my Father and mother, and all your company.

M. Francis, bring us the victuals. Bring the sallet, and the salted flesh. Fill us some drink. Fill for your Cousin, and then round about. Francis, sit down with us. John, go fetch some portage for your brother: and let the other be made ready. Run quickly.

I. Brother, take your portage. Have you too much?

F. Yea, I have too much.

I. Eat is not all: leave that which you have too much.

P. Wherefore eat you not your portage while they be hot?

F. They be yet too hot.

M. John, bring hither some bread. Roger hath no bread. Fetch a trencher, and bring some mustard.

P. Give me the beer-pot.

R. Hold there, hold it fast.

P. Let go, I hold it well.

M. Peter, drink not after your portage, for it is unwholsome. Eat first a little before you drink. Peter,

I Godt seggen u mijn Vader, mijn moeder, ende al u geselschap.

M. francops, brencht ons t'eten. Brencht dat salaet, ende het ghesouten vleesch. Schenck ons te drincken. Schenck utwen nebe ende boot allemme. francops sit by ons. Jan gaet portage halen, hoor utwen broeder: ende doet d'ander gereset maken. Loopt seer.

I. Broeder, houd u portage, hebdis te veel?

F. Ja, ick, ick heb te veel.

I. En etet niet all, laet het gene dat ghy te veel hebben sult.

P. Waerom eet ghy utwe portage niet, dewijle dat se heet is.

F. Sy is noch te heet.

M. Jan, brencht hier broot. Rogier en heeft geen broot. Haelt een tellioze, en brencht hier mostaert.

P. Geeft my den bier pot.

R. Houdt daer. Houdt hem wel.

P. Laet hem gaen. Ick houde hem wel.

M. Pieter, en drinck niet na utwe portage, want het is ongesont: Eet eerst een lutrel eer ghy drinck. Pieter
Inlijt

ter, cut me some meat, cut me some bread too. Cut Francis some meat, for he hath nothing to eat,

P. Must I serve him? Can he not serve himself? Cut for your self, you are big enough. Help your self: for I will not serve you. I serve no body but my self.

M. Give him some meat, for he is ashamed: he daerth not eat, that I see well.

P. Well, hold there. Bring somewhat else.

I. It is not yet ready.

M. Look whether the pies and the tarts be brought. Go fetch the roast meat and fill wine here. Fill for your Father. Fill it full See you not what you do? you spill. Roger hath no wine. See you not that?

I. Make room there for to set on the platters.

M. Now you are all together welcome.

A. Here is indeed where-wit-hall. You have been at too much charge.

M. I have not truly. I am sorry that there is no more. But you must be content.

A. Truly

snijt my vleesch. Snijt my oock brood. Snijt francops te eten, want hy heeft niet t'eten.

P. Moet ick hem dienen? Can hy hem selven niet dienen? Snijt selve, ghy zijt groot genoeg. Help u selven: want ick en sal u niet dienen. Ick en dien niemant dan my selven.

M. Geest hem wat t'eten, want hy schaemt hem: hy en derft niet eten dat sie ik wel.

P. Wel, houdt daer, Bringt hier wat anders.

I. Ten is noch niet geteet.

M. Welket oft de pasteyen en de taerten gebracht zijn. Gaet hale t'gebract, ende schenck hier wijn. Schenck hoor uwen Vader. Schenck al vol. En siet ghy niet wat ghy doet? Ghy spilt. Roger en heeft geenem wijn. En siedp dat niet?

I. Maecht daer plaets om de schotelen te setten.

M. Nu zijt t'amen alle welsekorn.

A. Hier is wel waet mede. Ghy hebt te veel kossen gedaen.

M. Ick en hebbe seker niet. Het is my leedt dattet niet meer en is. Maect ghy moet te vreden wesen. A. 'Tis

A Truly it is well said.

M. Peter, carve up the shoulder. Bring hither radishes, carrots, and capers. Give David some of that Hare, and of the Conies. Carve up the partridges. you carve not to us. Be merry I pray you.

R. Here is enough to make merry withal.

P. John, fill us to drink.

I. Here is no more wine.

P. Go fetch more. How like you this wine?

D. Me thinks it is good.

P. Shall we bid him bring of the same?

D. Even as it pleaseth you.
I. Where shall I go fetch it?

P. Where you fetched this. Or go fetch it on the market at the white flour de luce. Or where you will

I. How much shall I bring?

P. Bring two quarts, Or three piats. Go apace, and come again quickly.

I. I will run all the way father.

M. Francis, rise you now up and serve at the table. See if there be any thing lacking. Will you yet have any

A. 'Tis seker wel gesept.
M. Pieter ontgint de schouder. Bieght hier radissen, karotten, ende cappers. Dient David van dien Hase, en van de Conijnen Ontgint de patrijzen. Ghy en dient ons niet. Maekt alle goede sterc sck bids u.

A. Hier is wel om goede sterc te maken.

P. Jan schenck ons te drinken.

I. Hier en is geen wijn meer.

P. Gaet anderen halen. Wat dunckt u van desen wijn?

D. Wy dunckt dat hy goet is.

P. Wissen wy van den selven doen brenghen?

D. Also't u belieft.

I. Maer sal scket gaen halen?

P. Daer ghy desen gebaelt hebt; ofte halet op de merck. inde witte lisse, ofte daer ghy wilt.

I. Hoe vele sal sck brenghen?

P. Bieght twee potten, oft dese pinten. Gaet rasch, en komt haest weder.

I. Sck sal altoos loopen Maer.

M. francops, staet nu op, en dient ter tafelen. Wesst offer niet en ghebreect.

Wilt

rasjes!

any more meat? Speak boldly.

F. No more mother: I have eaten enough, God be praised.

M. Drink now. Is there any beer in your pot?

F. Yea mother, there is enough in it.

M. If there be none in, go fetch some.

A. Dost not some body knock at the door? go look.

F. Is there any body?

H. Yea, open the door, I have been here more than half an hour.

F. What is your pleasure? (what would you have?)

H. Good even friend. Is your master at home?

F. Yes, wherefore? would you speak with him?

H. Yea, where is he?

F. He sits at table. Would you have any thing with him? I will do your errand. Who shall I say asketh for him?

H. I must speak with himse'f. Tell him that I am his uncles servant (Or) tell him that I come from his uncle.

F. Well, I will go tell him so, carry here a little.

Father

Wilt u noch t'eten hebben? Segget stoutelick.

F. Neen ich moeder. Ick hebbe ghenoech ghegheten, Godt 3p ghelooft.

M. Drinkt nu. Is ter bier in uwen pot?

F. Jae't moeder. Daer is genoegh in.

M. Is ter niet in, gaet haer wat.

A. Cloptmen niet aan de deure? Gaet besiet het?

F. Is daer yemandt?

H. Jae't, doet oper. Ick hebbe hier meer dan een half ure gheweest.

F. Wat beifest u?

H. Goeden abont vrient. Is de meester t'huys?

F. Jae hy, waerom? Wilt u hem spreken?

H. Jae ich, waer is hy?

F. Hy sit ter tafelen. Beifest u yet? ick sal de boodschap wel doen. Wel sal ick seggen die na hem vraecht?

H. Ick moet hem selve spreken. Segt hem dat ick sijn ooms dienaer ben. (oft) segt hem dat ick come van sijn oome.

F. Wel ick sal 't hem gaen seggen. Weydt hier een lut-

tel

Father, here is a man would speak with you.

P. What man is it ?

I. I know him not. He saith that he cometh from mine uncle.

P. Ask him what his pleasure is.

I He saith that he must speak with you.

P. Well, let him come in.

F. Come in friend.

H. who is there within? Are there many folks ?

I No, but three or four.

H. God bless all the company.

P. Welcom Henry. What good news bring you ?

H. Peter, my master hath sent me hither. intreating you, that you will please to come to dinner to him to morrow at noon.

P. How doth my uncle ?

H. He is in health thanks be to God.

P. And all his household.

H. They are all very well.

P. I am glad to hear it. But you must tell him, that I thank him with all mine heart, & that it is impossible for me to come at noon: for I was four daies agoe invited

tel. **W**ader, hier is een man die u spreken wilt.

P. **W**at man is t ?

I. **I**ch en ken hem niet. **H**y seyd dat hy komt van mijnen oom.

P. **W**at zegt hem wat hem beest.

I. **H**y seyd dat hy u spreken moet.

P. **W**el, doet hem binnen komen.

F. **M**ijn vrient komt in.

H. **W**ie is daer binnen ? isser vele volck ?

I. **N**een, maer drie oft vier.

H. **G**odt seggen alle't gheselschap.

P. **W**eltekome **H**endrick. **W**at segt goetds ?

H. **P**eter, mijn meester heeft my hier ghesonden, u biddende, dat u velleke morgen middagh met hem te komen eten.

P. **H**oe vaert mijn oom ?

H. **H**y vaert wel, **G**odt dank.

P. **E**nde al sijn huysgesin ?

H. **T**is al in goeden doen.

P. **D**at hoor ick gaerne. **M**aer ghy sul hem seggen, dat ick hem bedanche met goeder betten, ende dat my onmogelijc is te middagh te komen: want ic ben oer vier daghen

invited forth, If that were not, I would come willingly, but I will come to him to-morrow after noon without fail.

H. Well, I will tell him. God give you good night.

P. Tarry Henry, Drink before you go.

H. I am not a thirst, I thank you.

F. Tarry, you must drink.

H. I must go.

M. Is not John come yet? where earnest he so long?

F. He comes: (He is coming.)

P. John, what is the reason that you tarry so long?

I. I could not come sooner Father, There were many folks. I have run all the way

M. Well, fill some wine here.

P. David, taste it whether it be good.

D. That I will. Fill me some therein. The other was better.

R. It was not. This is better in my judgment.

M. Anna, you are not merry. How cometh it that you say nothing?

A. What should I say? It

Daghen upt-ghenoot. Ten ware dat, ick souder geerne gaen. Waer ick sal morggen na de middach souder senige faute by hem komen.

H. Wel, ick sal't hem leggen. Godt gebe u goeden nacht.

P. Werd Hendrick. Drinkt eer ghy gaet.

H. Ick en heb genen doest, ick bedanke u.

F. Werd. Ghy moet eens drinken.

H. Ick moet gaen.

M. Is Jan noch niet gekomen? Waer roeft hy soo lange?

F. Hy komt.

P. Jan, hoe komst het dat ghy soo langhe toeft?

I. Ick en konde niet eer komen vader. Daer was veel volck. Ick hebbe altoos geloopen.

M. Wel, schenck hier wijn.

P. David, proeft oft hy goet is.

D. Dat sal ick doen. Schijnt my daer inne. Den anderen was beter.

R. Hy en was niet. Welen is na mijn oordeel beter.

M. Annaken ghy en zist niet vroolich. Hoe komt het dat ghy niet en seght?

A. Wat soude ick seggen?

is better to be silent than to speak badly. I cannot speak English well, therefore I hold my peace.

M. What say you? you speak as well as I do, and better too.

A. I do not. I would I did it, although it cost me twenty guildens.

M. David, You eat not. Cut me of that, That is sodden too much, and this is roasted too little. Is it not?

D. I think so too.

A. Roger, lend me your knife, I pray you.

R. Take it, but give it me again when you have din'd.

A. If I do not give it you again, lend it me no more.

R. No truly.

A. It is a good knife. how much did it cost you?

R. It cost me three Rivers.

A. It is good cheap. Let me have it for that price: I will give you your money again.

R. I am content.

M. Roger, you do eat nothing. Methinks you mince it. Help your self. Are you ashamed?

R. Do I not eat well? I eat

It is beter te zwijgen dan quallijk te spreken. Ich en kan niet wel Engelsch spreken, daerom zwijge ich.

M. Wat segdy? Ghy spreekt soo wel als ick doe, ende beter oock.

A. Ich doe niet. Dat soude ick wel willen: al kostent my t'wintigh guildens.

M. David, ghy en eet niet. Snijt my daer af. Dat is te seet gesooden, ende dit is te luttel gebaden, is niet?

D. Dat dunckt my oock.

A. Rogter, leent my u mes, Ich bids u.

R. Neemet, maer gebet my weder als ghy gegeten hebt.

A. En gebe ic't u niet weder, en leent my niet meer.

R. Neen ick specket,

A. 'T is een goed mes. hoe veel heeft 't u gekost?

R. Het heeft my drie stuvers gekost

A. Het is goetd koop. Laat my hoor dien prijs hebben: ick sal u gelt weder gheben.

R. Ich beng te vreden.

M. Rogter, ghy en eet niet. Ghy dunct dat ghy mont. Helpt u seiden. Zijt ghy beschaemt.

R. En eet ick niet wel? ick eet

eat more than any one at the table.

M. That do you not.

A. You eat nothing your self.

M. I have been eating all this while.

P. Let us drink well, if we have not enough to eat.

A. What say you? Is not here enough to eat? Here is enough for twenty persons to eat. You have put your self to too much charge.

P. I have not. Now I drink to you, and I beseech you for all the company, And first for you, next neighbour, Will you pledge me?

A. Yes, with a good will if it please God. Drink now: you have not drunk all out. I will fill it you yet once again.

P. Wherefore should you do so? Have I not drunk it out? How much lacketh it? I will drink it out. Look there. Now it is out. Pledge me now, you seek nothing but to beguile me.

A. I shall not be able to drink this out. I have too much.

P. What should hinder you?

eat meer dan gemant die ter tafelen is.

M. Ghy doet niet.

A. Ghy en eet selve niet.

M. Ick heb altoos gbegeten.

P. Laet ons wel daincken, ist dat wy qualtich t' eeten hebben.

A. Wat segdy? Is hier niet wel t' eeten? Hier is vooz t'wintigh personen genoegh t' eeten. Ghy hebt al te groot kost gbedaen.

P. Ick en doe niet. Nu brenge icket u^o ende ik bidde u vooz alle 't geselschap, ende in den eersten vooz uwen naesten ghebuet. Suldy my beschept doen.

A. Ja ick, met goeder herten indien 't Godt belieft. Nu daincht: ghy en hebter niet uytgedroncken. Ick sal 't u noch eens vol schencken.

P. Waerom soudy dat doen? En heb icket niet uytgedroncken? hoe veel schillet? Ick sal 't uyt daincken. Diet daer het is nu uyt. Doet my beschept: ghy en loecht niet dan my te bedrieghen.

A. Dit en soude ick niet konnen uyt daincken: ick hebbe te veel aen.

P. Wat soude u ghebaken?

Ick

you? I have drunk incu-

A. You had not so much
as I: your cup was not full.

P. But it was.

A. It was not.

P. It's true, but my cup
is greater than yours.

A. Well, let us change.

P. I am content, give me
yours.

A. I will not. I will keep
mine own, keep that which
you have.

P. Drink then.

A. Well, presently. Look
now if it be not clean our.

M. Yes; wherefore must
you be so much incensed?
To whom did you drink?
Drink to me onte. Are you
angry with me?

A. Why should I be an-
gry with you?

M. Because you do not
drink to me.

A. I have drunk to you.

M. I did not hear it. There
is enough of drinking. It
were a commendable thing
if the law of Abasuerus were
well observed among Chri-
stians in their feasting.

where

Men? Ick hebbet wel upt-
gedroncken.

A. Ghy en hadt so vele
niet als ik: uwen kroes en
was niet vol.

P. Hy was immers.

A. Hy en was niet.

P. 'T is waer, maer mijnen
kroes is grooter dan den
uwen

A. Wel, laet ons mangbe-
len (ruplen).

P. Ick ben te bedden, gheft
my den uwen.

A. Ick en sal niet. Ick
houde my aen den mijnen,
bewaert dat ghy hebt.

P. Drink dan.

A. Wel, terstondt. Dret
nu oft niet schoon upt is.

M. Jae't, waetom laet ghy
u soo bidden? Wten hebby
't gebracht? brenghet my
eens: Zijdy gram op my

A. Waerom soude ik op u.
I. gram zijn?

M. Om dat ghy 't my niet
en brenghet.

A. Ick hebbet u gebracht.

M. Ick hebt niet ghebracht.
• 'T is genoeg van drincken.
Het waer seyde wyerdigh
ding indien de wet Abasue-
ri wel onder de Christenen
gehouden werde in t'houden
bater gae-maken daes nie-
mandt

where none were compelled to drink more than he desired, or he found good for him. We must eat also, I am very hungry. Cut me a piece of meat there.

A Have you no hands?

M. Yea, but I cannot reach to the dish.

P. Well, I will serve you, have you enough?

M I have nothing yet.

P. Hold there. Have you enough now.

M. Look what he giveth me. What is that good for? Keep it you, and eat it your self. Roger, cut me some of that shoulder.

R. Well; Hold there.

M. I thank you.

P. John, bring bread, and fill wine; fill round about;

M. Some body knocks at door. Hear you not John?

I. I go, no other. It is Luke Andrews servant.

M. What would he have with me?

I. He bringeth somewhat.

M. Doth he? bid him come in.

I. Luke, go in.

I. God bless the company.

P. Luke, are you there?

L. Yea

mandt ghebroughen werden meer te drincken als by begeerde oft hem goed dochte.

Wij moeten noch eten, ick hebbe grooten honger. Snijt my daer een stuck vleesch af.

A Hebt ghy ghene handen?

M. Jaa ick, maer ick kan niet wel aen de schotel gheraken.

P. Wel, ick sal u dienen. Hebt ghy ghenoech?

M. Ick en heb noch niet.

P. Hout daer, hebt ghy nu genoeg?

M. Besset wat by my geest. Wat mach dat helpen? Hout het voor u, ende eet ghy het selve. Rogier, snijt my van die schouder.

R. Wel, neemt daer.

M. Ick dancke u

P. Jan brenghet broodt, ende schenckst wijn. Schenck rentomme.

M. Men klopt daer booren? En boort ghy niet Jan?

I. Ick gae moeder. Het is Lucas Andries knape.

M. Wat wil hy my hebben?

I. Hy brenghet wat.

M. Doet hy? doet hem binnen komen.

I. Lucas gaet binnen.

I. Godt segen't geselschap.

P. Lucas zijt ghy daer.

I. Jaa

L. Yes, Peter.

P. What news bring you?

L. Not much, Peter.

P. How doth you, Master?

L. He is well Peter. He wisheth you a good night, he commends him to you, and hath sent you this, increasing you to accept it lovingly; and that you would not only receive the small gift, but also his good will: for he sendeth it you as a token of his love, therefore vouchsafe to receive it in good part.

P. Thank your Master, and tell him, that I will deserve it, if God please.

L. Well Peter.

P. Fill Luke some drink, and light him forth.

L. Good even Peter, and your company.

P. Good even Luke. Have you drunk?

L. Yes, Peter I thank you?

M. John sauff: the Candle, look if the other be ready. Take all this away, and bring something else. Bring clean trenchers, and bring us the fruit with the cheere.

L. It is all here ready.

P. Take

L. Ja ick Peter.

P. Wat seght ghy nseuwos?

L. Niet veel Peter.

P. Hoe vaert u meester?

L. Hy vaert wel, Peter, hy doet u goeden nacht seggen. Hy gebedt hem in u goede gratie, ende sendt u dit, u biddende dat ghy t ontfangen wilt met goeder herten, ende en wilt niet alleen de kleine gifte ontfangen, maer ook sijnen goeden wille: want hy sendt u i. in teyken van liefde, daerom wilt in danck ontfangen.

P. Ghy sult u wien meester bedancken, ende sult hem seggen dat ick't verdienen sal, beliebet Godt.

L. Wel Peter.

P. Schenckt Lucas te drincken, endelicht hem upt.

L. Goeden abont Peter, ende u geselschap.

L. Goeden abont Lucas. Hebt ghy ghenoncken?

L. Jae ick, Peter, ick bedanke u.

M. Jan snupt de Kercke. Wellet of d'ander geeret is. Bestit dit al te samen wech ende brencht wat anders. Brencht schoone telltoeren, ende brencht ons 't frucht met de kerke.

P. Was hier al vader.

P. Beem

P. Take away the dish.

A. David drink to me.

D. That will I do gladly, I drink to you with all my heart.

A. Much good may it do you. I expect it earnestly. I will pledge you.

D. Rogers know you no news?

R. No truly, I know none but good.

D. Do not men talk of peace?

R. I cannot tell what to say of any peace. I believe that peace is yet far to seek.

D. Have you not heard tell how that the King of France hath lost a battail against the Spaniards.

R. I have heard such a report indeed, but men speak so falsely, that one cannot tell what to believe. Men speak indeed of great wonders, but God only knows what shall happen.

D. You say true.

R. If we would make peace with him, the war should not long continue.

D. That is true indeed.

P. John, take all this away

P. Neemt de schotel wech.

A. David brenget myn een.

D. Dat sal ick gheerne doen. Ick brenge u met goeder herten.

A. Wel moetet u bekomen, ick wachte gheerne: Ick sal u beschept doen.

D. Wagiet en weet ghy niet nieuws?

R. Neen ick seker, ick en weet niet van goet.

D. Spreekt men niet van de vrede?

I. Ick en weet van geen vrede te spreken. Ick geloobe dat de vrede noch verre te soeken is.

D. Hebt ghy niet hooren seggen ho de Conink van Frankrijk den tijt verloozen heeft tegen de Spanjaerden?

R. Dat heb ick hooren seggen, maer men liest soo vele dat men niet en weet wat men gelooven sal. Men spreekt van groote wonderen, maer Godt weet alleene watter geschieden sal.

D. Ghy segt waer.

R. Maer 't dat wy peys met hem wilde maerken, sonden d'oorloog niet langhdueren.

D. Dat is seker waer.

P. Jan, doot dit al wegh,
ende

away, and come let us
give God thanks for all his
benefits.

*Thanks after
meat.*

Lord God Heavenly
Father, we thank
thee for all thy benefits
which we continually re-
ceive of thy bounteous
hand: that it is thy di-
vine will to sustain us in
this temporal life, and to
supply us with all things
necessary for us; but espe-
cially, that thou hast be-
gotten us again to an hope
of a better life, which thou
hast revealed to us by thy
holy Gospel: We beseech
thee merciful God and Fa-
ther, not to suffer our hearts
to be rooted in these earth-
ly and fading things, but
that we may alway look
upwards to Heaven, ex-
pecting our Saviour Jesus
Christ untill he shall ap-
pear in the clouds for our
redemption. Amen.

*I. Much good may it do
you, my father, my mother,
and all the company.*

P. Lec

ende komt laet ons Godt
danchen voor alle Sijne wel-
daden.

*Daack - segginghe
na den eeten.*

Heerste Godt bemelsche
Vader, wy danchen u
voor alle u weldaden die wy
sonder op-houden van uw
milde hant ontfangen: dat
tet u wengoddelijken wille
is, ons te onderhouden in
dit tijdelijk leven, ende ons
te versorgen met alle onse
nooddruft: maer insonder-
heyt, dat ghy ons verhozen
hebt tot een hope van een
beter leven, 't welck ghy
ons hebt gheopenbaerd door
uw' heylige Evangelium.
Wy bidden u barmhertige
Godt ende Vader, dat ghy
niet toe en laet, dat onse her-
ten in dese aerdtische ende
verganchelike dingen ge-
wortelt zijn, maer dat wy
alstij mogen opwaerts sien
ten Hemel, verwachende
onsen Salghmaker Jesus
Christus, tot dat hy in de
wolken verschijnen sal tot
onser verlossinghe. Amen.

*I. Wel moet u bekomen
mijn Vader, mijn Moeder,
ende alle het geselschap.*

P. Laet

P. Let us now drink round before we rise.

R. That is well said, but then we must also give thanks the second time. Peter, how much wine have we had? we will pay for the wine.

P. Indeed you shall not, you shall pay nothing, one word for all. If I be able to make you eat, I shall also have wherewithall to make you drink.

R. What is that to the purpose? The wine is now dear.

P. You hear what I say.

D. Well, then we thank you Sir. It stands us in hand to deserve it.

M. It's deserved already.

P. I thank you also that ye came. Francis, bring hither a fagot, and make a good fire for to warm us.

F. The fire is kindled father.

D. We are not a cold, we will go hence, for it is time.

M. What hast have you?

A. It is almost ten a clock.

M. 'Tis not yet.

R. But it is.

M. John, fetch the Lant-hoff.

D. We

P. Laet ons nu eens om drinken, eer dat wy opstaen.

R. Dat is wel geseyt, maer dan moeten wy oock de tweede reys danckseggen. Pieter ho veel wijns hebben wy gehad? wy willen de wijn betalen.

P. Ghy en sult seker niet, ghy en sult niet gheben, eens voer al. Heb ick de machte gehad u te eten te gheben, ick salse oock wel hebben om u. l. te drinken te gheben.

R. Wat soude dat zijn? de wijn is nu diere.

P. Ghy boort wat ick u segghe.

D. Wel dan, wy dancken u. l. het staet ons te verdienen.

M. 'T is al verdient.

P. Ick dank u oock dat ghy ghehomen zijt. Franciscus brengh eenen muiswert, ende maech goed bier, om ons te warmen.

F. 'T bier is ontstecken, mijn vader.

D. Wy en hebben gheen koude, wy willen beenen gaen want het is tijt.

M. Wat haest hebt ghy?

A. Het is wel thien uren.

M. 'T en is noch niet.

R. 'T is immers.

M. Jan haelt de lantverne.

D. Wy

D. We will not have the lantern. It is clear weather; there is no need of it.

H. God give you good night.

P. And you also. I commit you to God.

For to ask the way with other familiar communications.

A
G. God save you, Master Robert.

H. God give you a good life.

A. Whither ride you so softly?

B. To Amberg, to the Whiston fair.

A. And I also; if you will, we will go together.

B. It pleaseth me very well: but you ride a little too fast for me.

A. Let us ride as you please; it is all one to me, for my horse ambleth very easily.

B. And mine doth trot too hard: Now let us ride in Gods name: What folk be

D. Wij en willen de lantern niet hebben: het is klaar weder, ten is geen noot.

H. Godt ghebe u goeden nacht.

P. Ende u ook: te Gode bevele ick u.

Om na den wech te vragen, met andere gemeyne propoosten.

A
G. Godt behoude u, Meester Robert.

B. Mijn Heete, Godt ghebe u een goet leven.

A. Waer rijdt ghy soo properlijck?

B. Na Antwerpen, ten Sinnen markt.

A. Ende ick oock: ist dat ghy wilt, wy sullen waer t'samen gaen.

B. Het belieft my seer wel: maer ghy rijdt wat te seer voor my.

A. Laet ons rijden soo t' u belieft, het is my alleens, want mijn peerdt gaet wel gemathelijck den tel.

B. Ende het mijn draete hardt. Nu laet ons rijden in Godts name: wat lieden

zijn

be they that do go before us?

A I know them not truly, they be Merchants: let us put on our horses, for to overtake them, for I am afraid that we be out of our way.

B We be not, be not afraid.

A Yet it is good to ask it.

B Ask of that shep-herd.

A My love, where lieth the right way from hence to Antwerp?

C Right before you, turning neither on the right nor on the left hand, till you come to an high Elm-tree, then strike on the left hand about.

A How many miles have we from hence to the next Town?

C Two miles and a half, and a little more.

A Now see us ride at leisure, for I am out of doubt: I see the tree where of the bath told us. It is very dusty, the dust doth put out my eyes.

B Take this Taffery to put before your face, and it will keep you from the dust

sijn dat die daer voor ons gaen?

A Icken kenne sekers niet, het sijn Hooplieden: laet ons top aenrijden, om hun te aebtet halen, want ich soeg dat top uyt den weghe sijn.

B Wij en zinniet, en hebt geen vresse.

A Nocht ans is goet dat men vresse.

B Vraecht dese Schaeperderinne.

A Mijn lief, waer leyt den rechten weg van hier na Antwerpen?

C Al recht. voor u, niet wijckende noch ter rechter, noch ter linker zijden, tot dat ghy komt aen eenen booghen oem, dan slaet ter linker hand om.

A Hoe veel mijlen hebben wy van hiertoe aen t'naeste Doorp?

C Twee mij en ende een half, ende een luttel meer.

A Laet ons nu gemakelijck rijden, want ich ben uytter soeghen: Ick sie den boom daer sy ons af gelept heeft. 'T is seer stofachtigh het stof maecht my blindt.

B Neemt dat taffet af om voor u aensicht te doen ende het sal u beschermen van het stof,

dust, and from the Sun.

A. It is no need, for the Sun goeth down: I am afraid that we shall not come by day-light to the Town.

B. With your leave: but the worst is that this way is dangerous, because of thieves: they did rob the other day a rich Merchant, hard by this tree, the which maketh me afraid to be robbed, unless we take heed.

A. I see the steeple of the Town, unless I be deceived.

B. Truly, it will be late before we come there: I doubt that we shall not get in.

A. By your favour, they do not shut the gates before nine of the Clock.

B. So much the better, for I would not lie gladly in the Suburbs.

A. Nor I neither.

B. Let us ask of these folk for the best Inn of this Town.

A. Take no care for that, I know well the best Inn of the Town is the red Lion, in the Chamber-street.

Hof, ende van de Sonne.

A. En is niet van nodde, want de sonne gaet onder: ick hebbe soeghe dat wy by daghe in de stadt niet en sullen komen.

B. Mer oorlobe: maer d' argste is dat desen wegh soeghelick is om de straetschenders wyl: men sette lestent een rijcken koopman af neffens desen boom: 't welck my doot vrees hebben van afgheset te worden, ist dat wy niet hoor ons en sien.

A. Ick sie den toren van der stadt ist dat ick niet bedrogen en ben.

B. Dekers, het sal spate sijn eer wy daer kotten: ick soeghe dat wy niet en sullen in getakin.

A. De woortloos, men slapt de poorten hoer negen uren niet.

B. So veel te beter, want ick en berberge niet gestre in de Hoer stadt.

A. Noch ick oock.

B. Laet ons dese lieden vragen waer de beste berberge van deser stadt is.

A. En soegter niet hoor ick weet wel de beste berberge van de stadt, het is den roodden leon, in de kamerstrate.

Let us make haste I pray you, for me thinks they draw up the draw-bridge.

B. I am so weary, that I cannot go any further: and moreover, my horse halts, I do think that a nail doth prick him, or he is hurt upon the back: and then this causey is so hard, that it bruisseth me altogether.

A. Let us ride in then.

*Common talk being
in the Inn.*

Robert, Simon, the Host,
and others.

A.

God keep you from misfortune, mine Host.

B. Ye be welcome Sirs.

A. Shall we well have lodging here for this night?

B. Yes forsooth Sir: how many be you?

A. We be six of a company.

B. We have lodging enough for three times as many: Light down when it pleaseth you.

A. Have you a good stable,
good

Laet ons wat haesten, ick bids u, want my dunckt datmen de val-brugge optreect.

B. Ick ben so moede, dat ick niet soude kunnen voort komen: ende dat meer is mijn peerd hinct, ick pepale dat het vernagelt is, of gegueest op den rugge: ende dan is dese causey soo hardt, datte my veel ende al bruecht.

A. Laet ons dan in rijden.

*Ghemeene koutingen
zijnderer Herberhen.*

Robert, Simon, de Weert
ende andere.

A.

Godt bewaert u booz ongelick, ~~der~~ ~~colleg~~.

B. Zijt welkomme mijn Heeren.

A. Sulden wy hier wel berberghen booz desen nacht?

B. Ja ghy trauwens mijn Heere: hoe vele zijt ghy?

A. Wij zijn ons selsse te hoops.

B. Wij hebben logtis geneogh booz desenmaets soo vele: Dit af alst u belieft.

A. Hebbt goed stallinge,
goed

good hay, good oats, and good litter, have you good wine?

B. The best in the Town, and you shall taste of it.

A. Have you any thing to eat?

B. Yea Sir, I have down only, for you shall taste nothing.

A. Use us well, for we be weary, and half dead with hunger and thirst.

B. Sir, you shall be very well used, and your horses also.

A. It is well said. I will well my horse, when you have taken off his saddle, and his tail, give him good straws, take his halter which is in the purse of the saddle, if he hath none, buy you one, I will give you your money again, and you shall have some money to drink.

C. Sir, there shall be no fault: hath your horse drunken?

A. No, but do not water him yet, for he is yet too hot, you would cause him to take the glanders, walk him a little, and when he hath eaten somewhat, you shall lead him to the wa-
ger.

goed hay, goede oaten, ende goeden legger. Hebbt gonden wijn?

B. Den besten van der stad: ghy sulter of proeben.

A. Hebbt wat t'sten?

B. Ja Ick mijn Heeren, ic sterck af, want ghy en sult niet gebreck hebben.

A. Crachteert ons wel, want wy zijn moede, ende half doot van hongers ende dorst.

B. Mijn Heeren, ghy sult wel getraectert worden, ende u peerden oock.

A. 't is wel geseyt, wijst mijn peert te dogen, als ghy 't ontzadelt hebt, ontbleet den steert, maect hem goeden legger, neemt sijnen halter die in den zadel-buysel is: heeftet gheenen, soo koop tet eenen, Ick sal u gheft weder gheven, ende ghy sult u d'inch gheft hebben.

C. Mijn Heere, daer en sal geen gebreck aan zijn: heeft u peerdt ghezoncken?

A. Neent, maer en leydet noch niet te d'inken, want het is noch te heet, ghy sult dat doen dempigh worden, leydet wat, ende alst een luttel ghegeten sal hebben, soo sult ghy 't te d'inken leyden.

See if the girths be not broken, bring my budget, which on the saddles bow hangeth: draw off my boots, and make them clean, then put my boote-hose within.

C. It shall be done, Sir: both it please you now to come to supper.

A. Thou saist well, thou art a good fellow, now well, let us go, I am ready.

D. I go abroad to supper, if any body ask for me, you shall find me at the Treasurer's house: or else tell them that straight way after supper I will come again.

A. Heark here: to morrow early before you water my horse, bring him to the Smith, and let him take heed for shoeing him.

D. Sir, do not forget to thank me, and I will pledge you all at once.

A. Truly you are to blame greatly, to break such good company.

D. There is no remedy; I will to morrow all the day keep you company.

A. What folk be there within?

C. They

sejden Welset of de ringhelen niet ghebroken zijn: brenge mijn bouget, die aen den zadel boom hangt trekt mijn leersien uyt ende maectte schoon, dan legte de strophosen inne.

C. Het sal gedaen worden, myn heer: belisbet u nu ten abontmale te komen?

A. Ghy seght wel; ghy zijt een goet ghesell: nu wel, laet ons gaen, ick ben al gereedt.

D. Jek ga uyt t'eten, ick dat yemandt na my vraeght, ghy sult my vinden ten huys van Trezazier: ofc segt hem, dat ick terstont na den abontmale weder komen sal.

A. Hoort hier: morgen vroegh eer ghy mijn peerdt te drincken leddet, so leyt t' tot den hoef-smit, ende dat hy t' niet vernagele.

D. Mijn heeren, en versghet my niet te brenghen, ende ick sal u alle gelyck beschept doen.

A. Schers ghy beyt groot ougellych, so goeden geselschap te breken.

D. Daer en is gheener ruydt toe, ick sal u morgen gheselschap houden.

A. Wat volck is daer binnen.

Google C. Zij

C. They be guests.

A. From whence be they?

C. Of this Town, will it please you to eat with them?

A. It is all one to us.

B. Much good may it do you Sirs.

C. I thank you mine Host.

B. I pray you make good cheer with such as there is, and spare not the wine, for it is hot. Tapster, draw a half pint of claret Wine, that they may tast of it. My guests, how do you like this Wine? Tasts it not well? hath it not a fair colour? is it not worth the drinking?

A. It is fair and good? where is my Hostels?

B. She will come anon, in the mean time make good cheer with such as ye have: ye shall be better entertained another time.

A. We be very well mine Host, we thank you.

B. Sir, I drink to you.

A. I look for it from your hand mine Host, I pledge you with all mine heart.

B. Sirs, will it please you to give me leave to drink to you?

A. I

C. Zij zijn gasten.

A. Van waer zijnde?

C. Van deser stadt: beltebet u met hun t'sten?

A. Het is ons alleens.

B. Godt zeggen u mijn Heeren

C. Ick bedanch u mijn Weert.

B. Ick bidde u maecht ciete van 't gene datter is, ende en spaert den wijn niet want het is heet. Beldermeester, tapt een upsteken rooden wijn, om hun te laten proeven. Mijn gasten, wat dunckt u van desen wijn? en smaect hy niet wel? en heeft hy niet een schoone coleur? is hy niet wel weert. Datmen hem drinke!

A. Hy is schoon en goet: waer is de Weerdinas?

B. Hy sal terstont komen, maecht ter wijle goede ciete van 't gene dat ghy hebt: sult op een ander tepsel beter getoest worden.

A. Wy zijn seer wel Heer Weert wy dancken u

B. Mijn Heer, ick brengt u.

A. Ick wachts van u Heer Weert. ick sal u beschopt doen met goeden herten

B. Mijn Heere, beltebet u my oorlof te geben dat ick 't u brenghe?

A. Ick

A. I thank you an hundred thousand times.

B. Methinks that I have seen you some time, but I do not remember well where: methinke. h that that it is at Brussel.

A. Yea truly, I am of Brussel.

B. It will not displease you if I ask your name: how are you called?

A. I am called Samson.

B. Of what kinred are you?

A. Of the lineage of the Sholers.

B. You say true, now begin I to know you. How do you?

A. As your friend, ready to do you friendship.

B. I thank you for your good will: from whence come you now, from beyond the sea?

A. No, I come from France, from England, and from high Dutchland.

A. What news in France?

A. Truly nothing good.

B. How so?

A. They are so chafed, the one against the other, that I am even afraid to speak thereof.

B. God

A. Ick bedanck u hondert duysent-mael.

B. Ghy dunct dat ick er sett^y des gesien hebbe maer my en staet niet wel bozen waer: my dunct vattet te Brussel is.

A. Jaet seker, ick ben van Brussel.

B. Ghy en sutt u niet belgen dat ick uwen name vrage: hoe heet ghy?

A. Ick heet Sampson.

B. Van wat geslachte sijt ghy.

A. Van den geslachte der Schoeters.

B. Ghy segt waer. nu word' ick u kennende. Hoe vaert ghy al.

A. Als uwen vrendt, gereet om u vrentschap te doen.

B. Ick bedanck u van uwen goeden wille: Van waer komdy nu, dan ober zee?

A. Neen, ick come upt Frankryck, upt Enghelant. ende Duytslandt.

B. Wat seyd men nieuws in Frankryck?

A. Deters niet goets.

B. Hoe dat?

A. Ghy sijn soo verhit de ses op de andere, dat ick eenen groutwel heb daer af te spreken.

B. Godt

B. God preserve us from inlandish war, for it is an evil plagus: but we must have patience, we shall have peace when it shall please God.

A. What news do men report in this Town? what good do men say?

B. It is all good, I know no news.

A. Sirs, by your leave: I feel my self sickish.

B. Sir, if you be ill at ease, go and take your rest, your Chamber is ready: Joan, make a good fire in his Chambe, and let him lack nothing.

A. My friend, is my bed made: is it good?

I. Yea, Sir, it is a good feather-bed, and the sheets be very clean.

A. Pull off my hose, and warm my bed, for I am very ill at ease: I shake as a leaf upon the tree. Warm my kerchief, and bind my head well. Soft, you bind it too hard; bring my pillow, and cover me well, draw the curtains, and pin them with a pin: where is the Chamber.

B. Godt beschetme ons van de inlandischen kryg, want het is een plage: maer wy moeten verduydhich zijn, wy sullen den peys hebben alst Godt believen sal.

A. Wat seydten nieuws in dese Stadt? Wat seydten men goets?

B. 'T is al goet, ick weet niet nieuws.

A. Mijn Heeren, en belicht u niet: ick geboel my wat sieckachtigh.

B. Mijn Heere, ist dat ghy u sieckachtigh voelt, soo gaet u rusten, u kamer is bereyt: Jannchen, maecht goet bier in zyn kamer ende dat hy gheen dinc gebleek es hebbe.

A. Mijn lief, is my bedde gemacht? ist goet?

I. Jaet Mijn Heere, het is een goet pluym-bed, ende de slaep-lakenen zijn seer schoon.

A. Trek mijn housten up, ende hert mijn bedde, want ick ben seer qualick re passe, ick hebbe gelyck het loof op den boom. Wermt mijnen slaepdoeck ende bindt my mijn boest wel. Hols ghy bindt te stijf, brenge mijn oorkussen, ende decht my wel, schuyf de gordijnen, ende

a pin where is the Cham-
ber-pot? where is the privy?

F. Follow me, and I will
shew you the way: go up
straight out you shall find
them at the right hand, if
you see them not, you shall
smell them well enough.
Sir, doth it please you to
have no other thing, are
you well?

A. Yea my love, put out
the candle, and come near-
er to me.

F. I will put it out, when
I am out of the Chamber:
what is your pleasure, are
you not well yet?

A. My head lieth too
low, lift up a little the
bolster, I cannot lie so
low. My love kifs me once,
and I shall sleep the bet-
ter.

F. Sleep, sleep, you are
not sick, seeing that you
speak of kissing: I had ra-
ther die, than to kifs a man
in his bed, or elsewhere.
Take your rest in Gods
name, God give you good
night, and good rest.

A. I thank you fair maid-
en.

ende speetse met een spelle:
waer is den pis-pot? waer
is de bepmelckheyt?

F. Volgt my, ende ick
sal u den weeg wijsen: gaet
daer boven al recht upt, ghy
sult se vinden aen de rechte
bant, ist dat ghtjse met en
siet, ghy sult wel riecken.
Mijn Heete, en belstet u
niet anders, zijt ghy wel?

A. Ja ick mijn lief, doet
de keerde upt, ende kome
wat by my.

F. Ick lasse upt doen, als
ick upter kameren ben/wat
belstet u / zijt ghy noch niet
wel?

A. Mijn hooft leyt te leege,
best een luttel den hooft-
peulnck op, ick en soude soo
leege niet kunnen liggen.
Mijn lief, kufft my eens, en
ick sal des te beter slapen.

F. Slaept, slaept, ghy
en zijt niet sick, nu ghy
spreekt van kussen: liever
te sterben dan eenen man
in sijn bedde te kussen, ofte
elders. Rust in Gods
name, Godt geve u goeden
nacht, ende goede ruste.

A. Danch hebt schoon doch-
ter.

Com.

Kou-

niet

Communication at
the uprising.

Simon, Robert, Arthur.

A

HO shall we rise? is it
not time to rise?

B What is it a Clock?

A It is two of the Clock,
Boy, bring som: light, and
make some fire, that we
may rise.

B. Cry louder, he hear-
eth you not.

C. Here I am Sir, what
is your pleasure? it is not
day yet, you may well sleep
two good hours before it
be day.

A Go, go, kindle the fire:
thou wilt make us as slug-
gish, and as good husbands
as thou art. Dry my shirt,
that I may rise.

B. Let him tarry in bed
that listeth, as for me, I
have too much business.

A. Where is the horse-
keeper? go tell him that he
lead my horse to the water:
when he hath well rubbed,
and curried him, comb d
his mane, saddled, and trus-
sed up his tail, that he will
let

Koutinge in het
op-staen.

Simon, Robrecht, Arnur.

A

HO, sullen wy opstaen?
en ist niet tijt op tastaen?

B Wat ure ist?

A Het is twee uren: Jon-
ghen, brenge het licht, ende
maecte vper dat wy mogen
opstaen.

B. Roept luyder, hy en
hoort u niet.

C. Vper ben ick mijn Vreete,
wat belteft u? het is noch
gheen dagh, ghy moecht
noch wel twee goede uren
slapen eer dat het dagh is.

A Gaet, gaet, ontsteke
vper: ghy wilt ons oock
soo luy maken, ende soe
goede luyden als ghy.
Dooght mijn hende, op dat
ick mach opstaen

B Blijft in 't Bedde te
wilt, aengaende van my ick
hebbe te veel te doen.

A. Waer is den stal-knecht?
gaet hem segghen dat hy
mijn peerdt te water leyde
als hy 't toel gewezen ende
gerot-kant heeft, de mane,
gekent geladelt, ende den
neert gevlochten, dat hy 't

let

Digitized by Google

u/ock is a Hock.

let him drink well, and then let him give him a peck: and an half of oats.

B. Go buy me a dozen of points, the eyes & holes of my stockings are broken. Lend me your boock n.

C. Are you up Sir?

A. Yes, is it not time?

C. It is not late: the Merchants have not yet opened their shops, neither their ware set forth; make your self ready at ease.

A. We go to the Church. make ready in the mean while the breakfast.

C. What shall I make ready for you? It is to day fish-day.

A. How?

C. It is Saint Bartholomew-eve, it is fasting day.

A. I did not think on it truly, I knew not that it was fasting day. Prepare us a dozen of new laid eggs roasted in the embers, hot cakes, and sweet butter: let us go Sirs, are ye ready?

B. Truly, here is a fair and a rich Town. Behold what fair streets, and fair houses.

A. There

now spint.

wel laet d'rincken, ende dat hy 't daer na geve ander half spinne haberen.

B. Gert koopt my een dozyn nestelen, de nestel-gaten van mijn kousen zijn gebroken. Leent my uwen petem.

C. Zijdt over eynde mijn Heere?

A. Ja, ick en ist ick niet tijt.

C. Ten is niet spaep, de kooplieden en hebben noch hare winckels niet geopent noch hun goet boot gedaen, kleedt u met gemacke.

A. Wy gaen ter kercken, maecht daer tusschen den ontbijt reede.

C. Wat sal ick u reisen maken? het is heden vis-dagh.

A. Hoe?

C. 'T is S. Bartolomeus avont, het is vastendagh.

A. Ick en dachtar boozwaer niet op, ick en wist niet dat vastendagh was. Wixept ons dan een dozyn versche eperen in d' aschen gebaden, warme koeken, ende versche boter: laet ons gaen wijn Heeren, zijdt gereet?

B. Seker, dit is een schoone ende rijke Stadt. Siet die schoone straten, ende de schoone huysen.

A. Dat

A There is a fair Temple, a fair Church.
 B That is a fair maiden, a fair woman, a brave man,
 A. What Gentleman is that ?

B. It is the noblest
 the hardiest
 the most honest
 the wisest
 the richest
 The most humble
 the most courteous
 the most liberal

of the country, of the town.

A What man is that ?

B. He is the spirefullest
 the most covetous
 the most jealous
 the greatest coward
 the most fearful
 the poorest
 the greatest babler

of all the town.

A What woman is that ?

B. It is the fairest
 the most honest
 the most chaste
 the best
 the happiest
 the unhappiest

of the parish.

A. What maiden is that ?

B. It is not a maiden, she is married.

A. She is not married.

B. She

A. Dat is eenen schoonen tempel, een fraepe kercke.
 B. Dat is een schoone dochter, een schoon vrouwe, een fraey man.

A. Wat Edelman is dat ?

B. 'T is den alder-welken den alder-stoutsten den alder-eerbaetste den alder-wijsen den alder-rijcksten den alder-oormoedigsten den alder-heuschtsen den alder-miltsten

van den lande, der stad.

A. Wat man is dat ?

B. 'T is den spijstighsten den gierighsten den jaloursten den bloodsten den verbaertsten sjen den atthien den grootsten mont-speelder

hander stad.

A. Wat vrouwe is datte ?

B. 'T is de schoonste de zettlichste de kupsche de beste de geluckigste de tamaligste

hander prechten.

A. Wat dochter is dat ?

B. 'Ten is geen dochter, sy is gebout.

A. Sy en is niet gebout.

B. Sy

B. She is betrothed. She is a widow, she is a good house wife, she hath a good dowry, she hath made a good marriage.

A. What hath she for her marriage?

B. She hath virtue and honesty, is not that enough?

A. Yes.

B. Who is here buried?

A. It is an Abbot of N.

B. That is a fair grave, a fair and rich Sepulcher, let us read the Epitaph.

A. Now let us return to our lodging, to break our fast, and then we will buy such things as we lack.

Discourses of Merchandise.

A

Sirs, what do you please to buy? see if I have any thing which serveth your turn. I will sell you as good cheap as any man in the town; come in.

B. Have you any karkies of Flanders dye?

A. Yea Sir, I have very fair and

B. *Op* is onbetrouwt, *sp* is weduwe, het is een goet huys-wijf, *sp* heeft een goede huysd-gabe, *sp* heeft goetd houwelick gedaen.

A. *Wat* heeft *sp* om houwten?

B. *Op* heeft dought ende eethaerhuyt, en is niet genoeg?

A. Jaet.

B. *Wie* sepdt hier in d' aerde gestoken ende begraven?

A. *Wie* den *Abt* van N.

B. Dat is een schoon graf, een schoone ende rijcke begravinghe, laet ons die doot-schrijft lesen.

A. Laet ons nu wedert' huys gaen, om t'ontbypen, en dan sullen wy koopent' gene dat ons gebreecht.

Proposten van koopmanschap.

A

Mijn Heeren, wat be-lieft u te koopent? Be-lieft of ick per hebbe dat u dient. Ich sal u soo goeden koopgeben, als yemandt die in stadt is: komt binnen.

B. Hebby karkieren van Vlaemischer verwen?

A. Ja ick mijn Heere, ick hebber

and good, the best of the town, yea that are in England. Of what colour do you desire them? Brown, grey, gold, yellow, tawny, red, yellow, violet or blew? I have of all colours, and of all prices.

B. How sell you a yard of this black? I pray you do not over-prize it.

A. Will you but one word? it shall cost you a crown a yard.

B. It is too much, I will give you four shillings.

A. It is truly too little, I should lose by it, it cost me more: Take the whole piece for six pounds four shillings and six pence; it is but four shillings six pence the ell.

B. It is too dear, how many ells be there?

A. You shall see it measured, there be twenty seven and a half, and a half quarter,

B. I will give at one word six pounds. I have forsaken as good as this, better cheap by a groat in an ell.

A. You ought to take it.

But

hebber seer schoone ende goede, de beste van der stad, ja die in Engelandt zijn. Van wat verwen begeert u? Bruyne, grauwe, goud-gheele, tanuyt, roet-gheel, violet of blau. Ich hebber van alle verwen ende van allen prijs.

B. Wat loofdy d'elle van dit swert? Ich bid u, en oet lobet my niet.

A. En begheerdy maer een woor? het sal u kosten een kroon d'elle.

B. 't is te vele, ich sal u vier schellingen geben.

A. 't is voortwaer te sulsel, ich souder aen verliesen, het kost my meer: Neem het heels stuk voor ses ponden vier schellingen ende ses grooten: 't is maer vier schellingen ses grooten d'ells.

B. 't is te dier: hoe veel ellen zijnder?

A. Ghy sulste sien meten: Daz zijnder sefen en twintigh en half, ende een half biere deel.

B. Ich salder met eenen woerde ses punt af geben. Ich hebs soo goeden gelaten als ditte, een groots bet hoop op d'elle.

A. Ghy be behoordet te nemen

But I promise you that unless you were my customer you should not have it under six pounds fifteen shillings great. But seeing that it is you, I do bate you more than nine shillings on the piece. I think that you desire not my loss, and truly if you refuse it, no man in the world shall have it for that price, yea, if it were my brother.

B. Now well, you shall bate me that ten pence, for to make even reckning.

A. I will not stick at ten pence.

B. I will pay you with good gold and weighty.

A. It is all one to me, white mony is as good to me as gold: but truly you are too hard, nevertheless I had rather lose, than to send you away; I hope that another time I shall have of your mony sooner than another.

B. Yea indeed: I will not leave you for another. I would I had a labourer,

men, ende ick belobe u waer het dat ghy mijnen kallant niet en waert, ghy en soudet niet min hebben dan ses ponden vijftien schellingen groot. Maer om dat ghy 't zijt ick slaen u af meet dan negen schellingen op't stuck. Ick pepnse dat ghy mijn verlies niet begaeten sout, ende seker ontsiet ghy 't, niemant ter werelt en sal 't hebben booz dien prijs, ja al waer 't mijn eygben broeder.

B. Nu wel, ghy sult my afslaen de thien penninghen, om de rekeninghe effen te maken.

A. Ick en sal op thien penninghen niet sien.

B. Ick sal u betalen met goet goudt, ende ghewichtigh.

A. 'T is my alleens, 't paepemen is my soo goet als 't gout: maer seker ghy zijt te scharp, nochtans soo heb ick liever te verliesen, dan u te ontsiegen: ick hope dat ick op een ander booz een ander dan u gheft hebben sal.

B. Ja ghy hoort waer ick en sal u niet laten om een ander: Ick woude dat ick eenen arbejder hadde, of eenen dragher

of a pack-bearer, for I must buy many other things, and my Inn is far off.

A. What lack you mote?

B. A piece or two of velvet.

A. I have none truly, but go to the next shop at the other side of the street, the man will let you have it better cheap for my sake.

C. Sir, what lack you? Do you seek good velvet, tartan, damask, fustian, worsted, buckram, taffery, or any sort of silk cloth? what will you have? you shall have good cheap.

B. That prentice can talk well: is diligent for his masters profit. Shew me a piece of black velvet.

C. Well, I will. Behold, is it not good, did you ever see the like?

B. Have you no better?

C. Yes forsooth, but it is of a greater price.

B. I care not whatsoever it costeth, if it be good.

C. Here is of the best velvet which you ever did handle.

B. You will make me believe

dragher, want ick moet vele andere dingen kopen ende mijn herberghe is verre van hier.

A. Wat belieft u meer?

B. Een stuk of twee fluweels.

A. Ick en hebbs seker gene, maer gaet in den naesten winkel op d' ander zijde vander straten, de man sal u beter koop geven om mijnent wille.

C. Mijn Heere, wat begheerd? Doecht ghy goet fluweel, satyn, damask, fusteyn, oesket, bograen, raffat, of eenige sorte van zijden laken? Wat begheerd? men sal u goeden koop geven.

B. Dien leer jonghen kan wel blappen: hy is waeker om sijns meesters profit. Toont my een stuk swert fluweels.

C. Wel ick sal 't doen: Besiet, en ist niet goet, laghy opt sulcks?

B. En hebbs gheen beter? 2

C. Ja ick hoor waer, maer het is van meerder prijs.

B. My en toert niet wat het kost, soo verre als goet is.

C. Dit is van 't beste fluweel dat ghy opt handelde.

B. Ghy willet my wijs maken.

lieve so. I have seen better,
and worse too. Do not un-
fold it all, I have had the
sight of it.

C. There is no hurt, be
which unfolded it shall
fold it again well? for a
sives pains is not reckon-
ed.

B. What shall I pay for
an ell thereof?

C. Twentie Shillings
great.

B. You hold it too high.

C. No truly, for it is not
possible to find better, nei-
ther of a fairer colour.

B. You may say what you
will, but I will not give so
much.

C. What will you give
for it? that I may sell, and
may have your handsel. I
hope that you will bring
me good luck.

B. I will give for it se-
venteen shillings, at one
word? Shall I have it?

C. No truly, I cannot
sell it at that price: you
know it well, one need
not to tell it unto you. It
costeth me more than you
do offer me: I should lose
too much.

B. How

maken. Ick heb beter ge-
sien, ende oock ergter. En
ontboudes niet veel, ick heb-
ber 't gesichte af gehad.

C. Daer en leyt niet aer,
die 't ontbouden heeft sal 't
wel weder houden: S'aben
arbejdt en wort niet gere-
kent.

B. Wat sal my daer af
d'elke kosten?

C. Twintigh schellingen
groot.

B. Ghy lobet te vele.

C. Ick en do seker, want
ten is nietmogelijk dat-
men beter soude vinden noch
dan schooner verwen.

B. Ghy sult seggen dat ghy
wilt, maer ick en salder soo
vele niet af geven.

C. Wat wilt ghyer dan af
gheden: op dat ick verkoope,
ende dat ick bin u gehand-
gife woerde. Ick hope dat
ghy my geluck sult bren-
gen.

B. Ick salder af geven se-
ventien schellingen, met
eenen woerde: sal ick 't
hebben?

C. Neen ghy seker, ick en
mach 't boez dien prijs niet
verloopen: ghy wortet wel,
men behoefet u niet te seg-
gen. Het kost my meer dan
ghy my biedt; ick sou te
veel verliesen.

B. 179

B. How sell you the two pieces together? and let us make but one word.

C. Will you but one word? you shall pay two and thirty pounds: as much with one word as with an hundred, you shall not abate one mite.

B. No, no, you are too dea: tell me the last word, and do not tarry so long.

C. I have told it you: I am a man of one word: I cannot give it for less, except I would lose by it.

B. Seeing that you are a man of one word, we must go elsewhere: for you prise your ware out of reason.

C. Go where it pleaseth you, in Gods name seek for your better: I have rather that another do get in it, than that I should lose. But I can assure you of one thing, that if you go to all the shops of Antwerp, you shall not get such a proffer as I offer unto you: notwithstanding if you find no better

B. Hoe veel loofdy de twee stucken t' samen? ende en laet ons maer een woordt maken.

C. En woldy maer een woordt? ghy sulter af betalen twee-en dertigh pondt: soo veel met een wort als met hondert, ghy en sulter niet een mpte afflaen.

B. Neen, neen, ghy zijt te diers: seght my 't leste woordt, ende en laet my niet so lange hebben.

C. Mijn Heere, ick hebt u geseyt: ick ben een man van eenen woerde: ick soude niet min konnengeben, ten ware dat icker een verliesen woerde.

B. Om dat ghy een man van eenen woerde zijt, soo moeten wy elders gaen, want ghy looft u ware buyten de redene.

C. Gaet daer 't u belieft, in Gods name, soecht u beter: ick hebbe liever dat een ander daer een winne, dan of icker een verlose. Maer ick kan u een dinck verlosseren, dat al waer 't ghy ginght in alle de winckelen van Antwerpen, soo en suldy sulcken aanbieden niet vinden als ick u doe: nochtans ist dat ghy niet beter en vindt

better then come again; you know my price.

B. Your price is not for us.

C. Well, at your service; you know what you have to do.

B. Well, seeing that we cannot agree of the price: God be with you, farewell.

G. At your good pleasure, if I could let it go at a lesser price, you should have it as soon as any man in the world, alfo for his sake which hath sent you to me.

D. They go away, they be gone.

C. Let them go, let them run: when they have run themselves weary about the fair, they will be glad to come again.

E. Sir, it seemeth unto me that the velvet is very good, if we do refuse it, we shall not find easily such for that price: let us ask him, if he will bate the forty shillings.

B. Shall we take it?

C. Yea, if you do believe me, and you will not repent of it.

D. My Master, they come again.

C. They

bindt, soo komt weder, ghy moet mijnen prijs.

B. Uwen prijs en is niet booz ons.

C. Wiel aen, t' uwen beften, ghy moet wat ghy to doen hebt.

B. Du wel, mits dat wy niet eens en konnen worden: Wden haert wi.

C. I' uwer goeder befesten, waer 't dat sck't mochte booz minderen prijs laten, ghy sonder soo haest hebben als pemandt te wercit vocht ter liefden van ghyren, die u tot my gesonden heeft.

D. Sy gaen wegh, sy zijn wegh ghegaen.

C. Laetse gaen, laetse loopen: als sy inderde gelopen sullen hebben langs de markt, soo sullen sy wel blijde zijn weder te keeren.

E. Mijn Heere, my dunckt dat dat flu weel seer goet is, ist dat wy 't laten gaen, wy en sullen niet lichtelijc sulchs vinden booz dien prijs: laet ons hem bagen, of hy wil af slaen de veertigh schellingen.

B. Sullen wy 't nemen.

C. Ja wy, ist dat ghy my gelooft, ende ten sal u niet berouwen.

D. Mijn Meester, sy komen wederom. C. Sy

C. They shall be welcome, if they bring money.

B. I pray you do not cause us to walk any longer: will you take thirty pounds for both the pieces, without any words more, and we will tell you money.

C. Truly you are vexatious, you care not whether I lose or win, it is all one unto you: now well, well, let us measure it.

B. No, no, I take it as if it were measured, I trust you well: hold these is your money.

C. This old Angel is too little: this French crown is too light: these pieces of ten shillings be clipped: this Ducat is not weight: this Flemish crown is not current: this Ryal is of base gold: this dollar is no good Silver: these Spanish Ryals are not of good bulions.

B. You are very difficult in receiving of money, if I had known that, though you had sold me your merchandise for twenty pound, verily I would not have desired it.

C. Sir

C. Ghy sulken wellahom zijn, ist dat sy ghest brengen.

B. Ick bidde u, en doet ons niet langer wandelen: willop nemen dertigh pondt hoo; de twee stucken, sonder meer te dingen, ende wy sulken u ghest tellen.

C. Deher ghy zijt quellstich, ghy en geester niet omme of ick verliese of winne, het is u alleens: nu wel, wel, laet ons meten.

B. Neen, naen, ick houdt hoo; gemeten, ick vertrouwe my wel op u houdt dat is u ghest.

C. Dese ouden Angelot is te kleene: Dese Donns-kroone is te licht: Dese stucken van telen scheltingen zijn gelschropt: Dese Ducat en is niet gewichtigh: Dese Vlaemische kroone en is niet gangbaar: Dese Heael is van slecht goudt: Dese Daelder en is gheen goet silber: Dese Spaensche Healen en zijn niet goet van allope.

B. Ghy zijt wel quellstich om ghest t ontfangen, had ick dat geweten, al had ghy my u koopmanschap vercocht hoo; twintigh ponden, hoo; waer ick en soude niet begheert hebben.

C. Myn

C. Sir, it is at your choice to take it or leave it; I do not get so much in it that I should take any light money, or which is not current.

B. Truly I have neither coined nor clipped it.

C. I believe it well, but I cannot help it.

B. Hold there is my purse, pay your self to your content.

C. That is a counterfeit shilling.

B. Nail him to this threshold.

C. It shall be done, bring me an hammer and a nail. I would that the ears of him which hath coined it, were as well nailed as he is.

B. It would be no hurt at all. Now, are you contented?

C. Yea Sir, I thank you, spare nothing that I have, as well without money as with money.

B. I thank you Sir. Labourer, take this upon your back, and carry it to my lodging.

F. I know not where you do lodg; Sir.

C. Mijn Heere, ghy hebt keur, dat te nemen of te laten: Ich en winnet soo veel niet aen, dat ich beboezt sicut gelt te nemen, of dat ongangbaer sp.

B. Ich en hebbs seker niet ghemunt noch gclchropt.

C. Ich geloof wel, maer ich en kans niet gebeteren.

B. Houdt, daer is mijn borse, betaelt u na u genoe-gen

C. Dat is een schelling die valsch is.

B. Naghelt hem aen dien stijl.

C. Het sal geschien, bringt my een hamer, ende eenen nagel. Ich woude dat d' ooren van den genen dien geslagen heeft soo wel genagelt waren als hy is.

B. Daer en soude niet aen gelegen zijn. Nu wel, sijdt te weden?

C. Ja ich mijn Heere, ich bedancks u, en spaert geen ding dat ich hebbs, soo wel sonder ghelt als met ghelt.

B. Dank hebt Heere. Arbejder, neemt dat op u toen rugghe, ende draegt in mijn berberge.

F. Ich en weet niet waer gy ter berbergen sijt, mijn Heere.

B. At the golden Lion,
in the Chamber-street, and
bid them that they prepare
dinner, for we shall be there
presently.

C. Shall we buy a baby
or two for our children ?

E. Buy some for us both.

B. Well, Hostels shall we
dine ?

G. Wash when it pleaseth
you and go sit.

B. Cause our horses to be
saddl'd and bridl'd, we ought
to have been two miles
hence.

C. Go to, let us dine
standing. Let us go.

E. Let us have a reckon-
ing mine Host, what do we
owe ?

H. You owe four shillings,
six-pence man and horse.

B. Hold there, are you
contented ?

H. Yes Sirs.

B. Where is the maiden ?
hold my love, that is for
your pin-money. Hostler,
bring hither my horse, have
you ordered it well.

I. Yea Sir, he hath wan-
ted nothing.

B. Hold that is your drink
money,

B. In den gulden Leeu, in
de Kamerstrate, ende seght
datmen t'eten gereedt ma-
ke, want wy sullen daer
terstont zijn.

C. Sullen wy een Poppe-
ken of twee hoopen voo-
onse kinderen.

E. Koopt er vooz ons bejden.

B. Wel, Meerdinne. sullen
wy gaen eten ?

G. Wascht u, als u belleft,
ende gaet sitten.

B. Doet onse peerden za-
delen ende toomen, wy be-
hooven alreede ober twee
mijlen van hier te zijn.

C. Wozt, laet ons al staen-
de eten. Laet ons gaen.

E. Laet ons rekenen Heer
Wiert, wat zijn wy schul-
digb

H. Ghy zijt schuldigh hier
schellingen, ses penninghen
man ende peerdt.

B. Houdt daer, zijdy te
vreden ?

H. Ja ick mijn Heeren.

B. Waer is de maget ?
houdt mijn lief, dat is vooz
u spel-ghelt. Knecht brenge
hier mijn peerdt, hebby t'
wel belleft.

I. Ja ick mijn Heere, het
en heeft niet ~~me~~ allen ge-
tack gehad.

B. Neemt dat's u drinck-
gelt.

mony, as I have promised you, to the end that at another time remember me.

I. I thank you Sir, you shall find me at all times ready to do you service; spare not the Inn when you come this way, for you shall be as well used and served as in any Inn within Antwerp.

B. I have found it so, I will not for another exchange it.

The Numbers.

One, two, three, four, five, six, seven, eight, nine, ten, eleven, twelve, thirteen, fourteen, fifteen, sixteen, seventeen, eighteen, nineteen, Twenty, one and twenty, two and twenty, three and twenty. Thirty, Forty, Fifty, Sixty, Seventy, Eighty, Ninety, an Hundred, a Thousand, Ten thousand, an hundred thousand, a Million.

The daies of the Week.

Sunday, Munday, Tuesday — — — — — Wednesday

gelt soo tek u beloofte hebt, op dat ghy mijnder op een ander tijt gedachtigh zijt.

I. Ik danck u mijn Heere, ghy sult my altijt bereydt vinden, om u dienst te Doen; spaert de Berberge niet als ghy hier door komt, want ghy sult soo wel getoest ende ghesent worden, als in eenige berberge die in Antwerpen is.

B. Ik hebt so gebonden, tek en salse om een ander niet veranderen.

Het Ghetal.

Een, twee, drie, vier, vijf, ses, seven, acht, negen, tien, elve, twaelfe, dertien, veertien, vijftien, zestien, zeventien, achteen, negentien, Twintigh, een-en twintigh, twee-en twintigh, drie-en twintigh, Dertigh, Veertigh, Vijftigh, Zestigh, Zeventigh, Achtentigh, Negentigh, Hondert, Dupsent, Tien dupsent, Hondert dupsent, Milioen.

De daghen van der Week.

Sonday, Maendag, Dings-

Wednesday, Thursday,
Friday, Saturday.

A Week, a day, eight
days, fifteen days, a month,
a year, an half year, a se. m.

For to learn to make
Letters. &c.

*A letter to write to my
Friend.*

The superscription.

*This Letter be given to my
beloved Father, Peter of
Barlaimont, dwelling
at Antwerp in the
Highst. eet, next
to the golden
Shield.*

Right honourable wor-
thy, and beloved Fa-
ther, I recommend me right
humbly to your good grace,
and also in like manner to
my dearly beloved mother:
understand that I am in
good prosperity, God be
praised: but know also lo-
ving Father that I have
great desire to know how
it is with you, for I have
written you two or three
letters, but I have not yet
received

Dingsdag, Woensdag,
Donderdag, Vrydag,
Saterdag.

Een Weke, eenen dagh,
acht dagen, vijftien dagen,
een maendt, een jaer, een
half jaer, eenen termijn.

Om te leeren maken
Missiven. &c.

*Een Missive om te schrijven
aen eenigen Friends.*

Het Opschrift.

Desen Brief zy gegeven aen
mij, beminde Vader Pieter
van Barlaimont, woonen-
der Antwerpen in de
Hooghstrate, naest
den Gulden
Schildt.

Seer eertweerdighe en
wel beminde Vader, ick
ghebten my seer ootmoede-
lijk in u goede gracie ende
ick noch verselstet tot mijne
seer beminde ~~Weder~~: weet
dat ick ben in goeden booz-
spoede, Godt sy geloof: maer
weet oock liebe ~~Vader~~ dat
ick groote begeerte hebbe
te weten hoe dat met u is,
want ick hebbe u gesche-
ben twee of drie brieven,
maer icken hebbe noch geen
antwoort

received an answer, where-
of I greatly marvel, not
knowing how that may
come. Therefore have I great
care for you, greatly fear-
ing that some misfortune
is bechappened to you.

I pray you then my lo-
ving Father, that you will
not leave me any longer in
this care: but I pray you,
of all the love that you have
towards me that it please
you to write unto me of
your estate by the bringer
of these, or by the first that
you shall find.

Also, understand loving
Father, that I have great
need of three or four pi-
ders for to help me in my
need: I pray you that you
will send me them by the
bringer of these: and do
not think that I spend my
money unprofitably, for I
will make you account of
all the money that you have
sent me,

May it please you also of
your good grace, to recom-
mend me to all our friends.
Nothing else at this time,
but that God vouchsafe
through his mercy to give
you

antwoort ontfangen, waer
af ich zeer verwondert ben,
niet wetende hoe dat het
komen mach. Daerom hebbe
ich groote soogte voer u,
grootelijck vreesende dat
enigen te genspoet u aen
gekomen is.

Ich bidde u dan mijn liebe
Vader, dat ghy my niet en
wilt langbet laten in dese
swijge: mer ich bidde u,
op alle de liefde die ghy tot
my hebt, dat u b. lieve my
te schrijven van uwen state,
by den brenger van desen,
of by den eersten die ghy
vinden sult.

Item, weet liebe Vader,
dat ich hebbe grootelijck
van doene dese of vier gul-
dens, om my te helpen in
mijnen noot: ich bidde u
dat ghyse my senden wille
by den zenger van desen:
ende en wille niet meynen
dat ich mijn ghelt betteers
onnuttelijck, want ich sal u
rekeninghe doen van alle het
ghelt dat ghy my hebt ghe-
sonden.

Ich sal oock beltehen by
uwe goede gracie, my te ge-
beden tot alle onse vrien-
den. Anders niet, op desen
tijt dan dat Godt belieue
door sijn barmhertigheyt u
alre

you alwaies his favourable grace.

By me John of Barlaimont, your humble Son, dwelling at Bruges, upon the market at the Crown.

The first day of May, in the year of our Lord, a thousand five hundred sixty and five.

Alwaies ready to your service.

Answer.

MY beloved Son, I have received the tenth day of May your letter, written the first of the aforesaid: by the which I understand that you be in health, the which pleaseth me well, and that you have great desire to know how it is with us.

Also that you sent me two or three letters: but know for certain that I have received none other but this last. I would have written oftener unto you, but I could meet with no messengers, by whom I might send safely and conveniently to you: neither had

altijt te geben sijn goeder-tieren gracie.

Wp my Jan van Barlaimont, uwen ootmoedighen sone, woonende te Brugge, op de markt in de kroone.

Den eersten dag Mey, in't Jaer ons Heeren, duysent vijfhondert vijf-en-tienich.

Altijt bereyt tot uwen dienste.

Antwoorde.

Mijn beminde Sone, ick hebbe antfanghen den tzienden dagh Mey uwen brief, geschreven den eersten hander voorszeyde: by den welken ick hebbe verstaen, dat ghy gesont zijt, het welcke my beaeghtlijck is, ende dat ghy hebt groote begheerte te weten hoe 't met ons is.

Wock dat ghy my ghesonden hebt twee of drie brieven: maer waest hersekerht dat ick geene als dese lesse ontfangen hebbe: Ick soude meest malen aen u geschreven hebben, maer konde gheen bode vinden met wie ick sekerlijck en bequaemlijck aen u konde senden,

had I indeed any needful matter to write unto you of. As touching our estate it is no worse than formerly, we are in good health, blessed be God: your mother indeed hath been sick two or three daies of late, but is through the mércy of God now well recovered again, I send you now by this messenger and friend four gold guildens, according to your desire, but take heed that you spend them not vainly: for it would be ill done of you to cast that lightly away, which I your poor Father have earned with the sweat of my brows. Follow your business well, be diligent in your studies, seek to give content to them that have the oversight over you, and above all things labour to please God Almighty, which you shall the better do, if you avoid evil company. You have begun reasonably well, but that profiteth not if you do not

oock hadde ick in waetheyt niet nootlaekelick aen u te schryben. Alghens onsen standt ten is Godt lof niet ergher als hoor desen, wy sijn Godt lof in goede gesontheyt. Es waer, u moeder heeft onlangs twee of drey daghen sieck gheveest; maer is nu dooz de genade Godes wederom volkomen gelont. Het brenghet veles onsen vriendt sende ick u volghens u verfoeck, vier goutguldens, maer siet toe dat ghy die niet onnuttelick verbest: want het soude qualick van u ghedaen sijn, het ghesne lichtveerdelick te verwerpen, dat ick u arme Vader met het sweet mijnes aenschijns verdient hebbe. Nem uwe saecken wel waer, weest neerstich in 't leeren, tracht die geene te vergenoegen die d'opzicht over u hebben, en boven alle dingen, arbeyt den Almachtighen Godt te behagen, het welke ghy te beter sult kunnen doen so ghy quaet geselschap schuwet. Ghy hebt redelische wel begonnen, maer dat sal u niet hoordelick sijn. Inden ghy niet en volhert. Tot welcken epit-

volharden

persevere

persevere. To which end I pray God bless you. All your friends with us do remember their loves to you. So I rest,

Your loving Father,
B. B.

From one friend to another in way of advice about sale and return of goods.

LOving friend Mr. P. after salutations. &c. I give you to know that I have sent you by I. N. Master of the Elisabeth of London, who is now bound for Holland, and to set sail within two daies if God permit, the several goods mentioned in the bill of lading here inclosed, which I pray you receive for my use, and let this be your sufficient order and advice to sell and dispose of them for me with all fidelity. And make returns to me in Sugars or Indicoes, or Tobacco, or French wines,

or

De Ick Godt bidden sal dat hy u wil segenen. Alle u wt vrenden ontrent ons groeten u. Hier mede blyvende.

W Geminde Vader,
B. B.

Van eenen vrient aen den anderen, raedt ghevende weghens het vercoopen en weder keeringe van goederen.

Werde vrendt. **M.**
Inna groetenisse &c.
Ick laet u. i. weten dat per J. P. schipper vanden Elisabeth van London, die tegenwoordigh nae Holland meent te zeplen, en so het Godt toelaet, binnen twee of drey daghen meent te herstrecken Ick aen u. i. de verschieden goederen in dese ingeslotene cognossement verhaelt, ghesonden hebbe, u. i. versoekende die mijnenthalven te willen ontfangen, en laet desen eens genoeghsame ordze ende raedt sijn om die booz mijn te vercoopen en in alle ghetrouwigheyt te besteden. En doet mijn wederkeeringhe in Suickeren, of Indigo, of Taback, of France wijnen.

G 2

of

or bever Hars and Books, as you can best be able to accommodate your self for mine Advantage, paying your self all charges and factorage concerning them. I have also charged you with a bill of exchange, to pay to Mr N. at double usance three hundred pounds sterling. If you please to accept it and pay him, you shall do me a favour, and if the former goods sent you be not yet sold, or amount not to so much, I shall make it good to you when and howsoever you please to charge me with it or any part that you come short. For news we have none at present. Farewell.

Your loving friend

I. K.

An Obligation for Debt.

IC. R of Amsterdam Innkeeper, Acknowledge and confess by these presents to be indebted to the worshipful L. H. of the same city merchant, or the bearer hereof, the sum of five hundred guildens at twenty stuyvers a piece, and that for a parcel of Burdeux wines bought of him, and received to my

congr

of bebet hoeden, en boecken. so als ghy best tot mijness boordael te rechte sult konnen komen su selfs betalende booz alle de onkosten en factorage die angaende gedaen. Ick hebbe u. i. oock belast met een wissel brief van Dey hondert ponden statincx te betalen aen **M. N.** op dubbel usance. So het u i. beleeft aen te nemen geschiet my vrientschap, en indien de goederen booz desen ghesenden noch onverkocht sijn, of so veel niet en bedraghen, sal ickhet u. i. wederom goet doen wanneer en op wat wijse u. i. my daer mede gelieft te belasten, of soo veel als u. i. te kort sult komen. **N**ieuws hebben wy tegenwoordigh geen. Waert wel.

Een Obligatie van schulde.

Ick **C. B.** Herbergier in Amsterdam, bekenne ende belijde mits desen schuldig te wesen den eerlamen **L. H.** koopman der selver stede, of den brengher deses, de somme van vijf hondert guildens tot 20 supvers 't stuk, ende dat ter saecke van een pattije **W**ordeaurse wijnen van hem ggekocht ende tot mijn geneegen ontfangen:

belo-

content: promising to pay the said sum at May next coming. And for the same I binde my person and goods present and to come. Renouncing all helps and benefits of law any wise contrary hereunto, and particularly telling the law, that general renunciation is of no value, except that the special go before. In witness of the truth, I have subscribed this in Amsterdam this fifteenth of September, 1646.

By me C. R.

An Acquittance for Debt.

I A. B. dwelling at Brussels, acknowledge and confess by these presents to have received of I. G. dwelling at Antwerp, the summe of ten guildens of twenty stuyvers a piece, which I lent him (or which he was indebted to me) whereof I have lost the obligation, which was dated the tenth day of April, in the year 1644. Of which sum

belobende de selve somme te May eerst komende te betalen. Ende daer hoort verbinde ick mijnen persoon ende goederen tegenwoordigh ende toekomstende, ontleggende alle behulpfelen ende hoortdeelen, van rechten, desen eenighsins tegenstrijdende, ende bysonder den rechte seggende, dat ghemeyne ontleggingshe van geender woerden en is, ten zy dat de bysonderen voorsagae. In kennisse der waerheyt, hebbe ick dit onder teekent binnen Amsterdam desen vijftienden September, 1646.

By my C. R.

Quijt-scheldinghe voor een schuldr.

I Ch. B. woonende te Brugge bekenne ende belijde mitg desen van J. G. woonende tot Antwerpen ontfangen te hebben de somme van thien guildens van twintigh stuyvers 't stuck die ick hem geleent hadde (oft die by my schuldigh is gheweest) waer van ick de obligatie verloren hebbe dat op den tienden dagh Aprilis in 't jaer 1644, gedateert was.

sum, and of all other debts which he hath owed me to this day, I hold my self well satisfied, and acquit him of all. In witness whereof I have hereunto set my sign manual in Bruges, the six of September, 1646.

A. B.

Assignment.

Mr. G. L. be pleased to pay to Mr. H. G. or to the bearer hereof four hundred and fifty guildens, and it will be as satisfactory as paid to my self. In Amsterdam, 11 Septemb. 1646.

Wooz welcke somme ende wooz alle andere die by my tot nu toe schuldigh is geweest my voldaan houde, ende hem van alles quitschelde. In kennisse der waerheydt heb ich mijn handt teeken hier onder geseldt binnen Brugghe den vijftien Septembris 1646.

A. B.

Een gheft bewijs.

Dr. G. L. u. l. gellte aen Dr. H. G. of aen theonder deses te betalen vier hondert vijftigh guldens en het sal u l. teghens my wooz goede betalinghe verstreken. In Amsterdam, den 11. Sept. 1646.

FINIS.

THE VOCABULARY.

*A little Vocabulary of
divers familiar things,
very necessary to be
known.*

Een kleine Vocabulaer
van diverse gemeyne
dingen, zeer bequaem
gekent te werden.

Of the Body.

The Body, het lichaem.
the life, het leven.
the soul, de ziele.
the blood, het bloet.
the head, het hoofd.
the face, het Aensicht.
the brain, de breyn.
the hair, het hayr.
the hair of the chin, het hayr
vande kinne.
the forehead, het voor-hoofd.
the ears, de Ooren.
the cheeks, de kaecken.
the eyes, de Oogen.
the eye brows, de wijn-brau-
wen.
the eye-lids, de Ooghe schee-
len.
a nose, de neuse.
a mouth, den mondt.
a tongue, de tonge.

the teeth, de tanden.
the throat, de keele.
the neck, den hals.
the back, de rugghe.
the shoulders, de schouders.
the arms, de armen.
the elbow, de elleboge.
the right arm, de rechter arm.
the hand, de handt.
the right hand, de rechter-
handt.
the left hand, de sincker-
handt.
the fist, de vuyfte.
the heart, het herte.
the stomach, de maghe.
the breast, de borste.
the skin, het vel.
the belly, den buyck.
the guts, de dermen.
the reins, de nieren.
the thighs, de diegen. 2
the buttocks, de billen.
the breech, den aers.

the knees, de knien.
the leggs, de beenen.
the bones, de beenderen.
the flesh, het vleysch.
the feet, de voeten.
the toes of my feet, de teenen van mijn voeten.
the fingers of my hands, de vingeren van mijn handen.
the heel, de hiele.
the thumb, den duym.
the great toe, de groote teen.
the nails, de nagelen.
the palm of the hand, het flach vande handt.
the bottom of the foot, het onderste vande voer.
the shin, de schene.
a vein, een ader.
the joints of the fingers, de ledekins vande vingeren.
the navel, den navel.
the gums, het tant-vleysch.
the palate of the mouth, den verhemessel vande mondt.
the bladder, de blasc.
a fart, een scheet.
a fizzle, een ycefte.

Of Cloathing,

M*y shirt*, mijn hembr.
my wash-coat, mijn hembr-rock.
my half shirt, mijn half-
 mbr.

my doublet, mijn wambais.
the sleeves, de mouwen.
my breeches, mijn broeck.
my drawers, mijn onderbroeck.
my stockings, mijn kouffen.
my socks, mijn socken.
your linnen socks, u linwater-socken.
your wollen socks, u wolle-socken.
my worsted stockings, mijn sayette couffen.
my Spanish leather shoo's, mijn spaens-leer schoenen.
my neat-leather shoo's, mijn dreogh-leer schoenen.
my Spanish leather slippers, mijn spaens-leer muylen.
my shoo-strings, mijn schoelinten.
my hat, mijn hoet.
my hatband, mijn hoet-bandt.
my night-cap, mijn nacht mutse.
my linnen cap, mijn linwater mutse.
your head-brush, u hoefborstel.
my horn-comb, mijn horen kam.
my box-comb, mijn palmhoutte kam.
my Ivory comb, mijn Ivore kam.
my comb case, mijn kam-casse.
your bodkin, u priem.

Sch... my

my seiffers, mijn scharcie.
my flooing-horn, mijn aen-
 trecker.

your pen-knife, u pen-mes.
my inkhorn, mijn in-koker.

Ink, int.

writing-paper, schrijf-papier.

spanish wax, spaens lack.

a needle, thread, and thimble.

een naelde, gaern, en vin-
 ger-hoer.

my cloak, mijn mantel.

your sword, u sweert.

my boots, mijn leerzen.

my spurs, mijn sporen.

my linnen, mijn linwaer.

your bands, u omme slagen.

my cuffs, mijn pinjetten.

your handkerchief, u neut-
 doeck.

my gloves, mijn handschoe-
 nen.

black silk stockings, swarte zide
 couffen.

white, red, green, yellow,

blew, flesh-colour, wit,

roodt, groen, gheel, blaw,

vleisch-colour.

lemmon colour, lemoen colour.

sea green, zee-groen.

light green, light groen.

N *fad green*, donker groen.

grass green, gras groen.

purple colour, purper colour.

scarlet colour, scarlaken co-
 leur.

light ruffet, light graw.

fad ruffet, doncker graw.

Of the times, and Holidiaes.

A *Year*, een jaer.

a month, een maendr.

a day, een dagh.

a week, een weke.

a fortnight, vierthien-agen

the Spring, de lente.

the summer, de zomer.

harvest, ouglt.

autumne, het na-jaer.

winter, winter.

Christmass, Chorsmis.

Easter, Paeschen.

Pentecost, Pinxter.

S. John Baptist, S. Jan Bap.

Michaelmas, S. Machiel.

S. Andrew, S. Andre.

Lent, Vasten.

Things belonging to the
 Chamber.

A *Feather-bed*, een pluym-
 bed.

the bolster and cushions, de
 bulster en couffens.

the sheets, de lakens.

the coverlets, het deksel-k.

the curtains, de gordinen.

the chamber-pot, de water por.

a candlestick, een kandelaer.

a candle, een keerse,
the snuffers, de snuyter.
the warming-pan, de vier-
 panne.
a seat, een setel.
a stool, een stoel.
a table, een tafel.
the carpet, de taffer-cleer.
the looking-glass, de spie-gel.
the inkhorn, de Inck-pot.
the brush, de borstel.
the bellows, de blaesbalgh.
the fire-shovel, de vier-scope.
the tongs, de tange.
wood, hout.

Things belonging to the
Table.

W Here is the Table-cloth?
lay the cloth, Waer is de
 Amelaken? dect de tafel.
Where are the napkins? waer
 zijnde serverten?
bring plates, brengt talieren.
give hither knives, gheeft
 hier messen.
Where be the forks? waer
 zijn de vorken?
bring spoons, brengt lepels.
Where is the salt? waer is het
 sout?
bring salt, brengt sout.
bring water, brengt water.
let us wash the hands, laet

ons de handen waschen.
where are the glasses? waer
 zijn de glazen.
bring new bread, brengt new
 gebacken broot.
also fresh butter, also versche
 boter.
old cheese, oude kaes.
give me white wine, gheeft
 my wit wijn.
I will have claret, Ick will
 roode wijn hebben.
Spanish wine, Spaens wijn.
Muscadine, Muscadelle-wijn.

Sorts of Men.

A N old man, Een out man.
a strong man, een sterck
 man.
a stout man, een kloek man.
a valiant man, een couragi-
 ous man.
a brave man, een treffelick
 man.
a civil man, een modest man.
an honest man, een eerlick man.
a little old man, een out man-
 nenken.
a gent young man, een edel
 jonck man.
a fair young man, een schoon
 jonck man.
a lover, een minnaes.
a very young woman, een
 zeer

- zeer jonge vrouwe.
 a fair woman, een schoone
 vrouwe.
 a widow, een weduwe.
 a bachelor, een jongh-man.
 a young daughter, een jonge
 dochter.
 a young daughter, een jonge
 meijken. †
 a very civil maid, een zeer
 modest maght.
 a toothless old woman, een
 tandeloze oude vrouwe.
 an ill-favored old woman, een
 wanschappen oude vrouwe.
 a little old woman, een kleijn
 out vrouwen.

 Things of the Garden.

- C**olly flowers, Blom kolen.
 cabbage, kolen.
 spinage, spinage.
 asparagus, esperges.
 Artichokes, Hertichoken.
 lettuce, latou.
 rabite succory, witte succory.
 muskmelons, milioenen.
 pompions, pompoenen.
 cucumbers, kumkumbers.
 green pease, groene erwiten.
 beans, boonen.
 radish, radizen.

 Sorts of Flesh.

- B**oiled beef, gezoden offe
 vleesch.
 roasted veal, gebraden kalfs-
 vleisch.
 boiled mutton, gekockt schape-
 vleesch.
 boiled pork, gekockt speck.
 the flesh of a stag baked in an
 oven, herte vleesch gebac-
 ken in een oven.
 the flesh of a Doe in a Pasty,
 het vleesch van een hertin
 in een pastey.
 a roasted Lamb, een gebraden
 Lam.
 the flesh of a Kid, het vleesch
 van een geitje. *geitje*
 Goat-flesh, het vleesch van
 een Bock.
 the flesh of a Cow, Koeve
 vleesch.
 the flesh of a Steer, Randt
 vleesch.
 the flesh of a sheep, schape
 vleesch.
 a Turkey-cock, een calcon-
 sen haen.
 a capon, een capoen.
 a hen, een hinne.
 a goose, een gans.
 a duck, een endr.
 a pheasant, een pheyfant.

a partridge, een partuze.
 a turkey-ben, een calcoensé
 hinne.
 a pigeon, een duive.
 a chicken, een kiecken.

Injurious Names.

Rogue, Schelm.
 traitor, traidor.
 a thief, een dief.
 a robber upon the high way,
 een struick rover.
 a robber, een rover.
 a cuspurse, een burse snijder.
 a treacherous man, een ver-
 rabelick man.
 an unfortunate man, een un-
 geluckigh man.
 a bold fellow, een stout kaerl.
 a buggerer, een bruyer.
 a pander or ruffian, een fielt.
 a cuckold, een horen beest.
 a vagabond, een deughniet.
 a whoremaster, een hoereer-
 der.
 an Ass, een esel.
 a liar, een leugenaer.
 a rash man, een overhafligh
 man.
 a lazy person, een leuy
 mensch.
 a drunkard, een drunkaert.
 an atheist, een atheïst.
 a cunning man, een slim man.
 an envious man, een wrack

gierigh man. *revenged*
 a covetous man, een gierigh
 man.
 a miserable man, een elen-
 digh man.
 a glutton, een gulzigarr.
 a slanderer, een schelder.
 an unbeliever, een ungelov-
 vige.
 an unthankful, een undanck-
 baer.

The names of the Months.

January, January.
 February, February.
 March, Meert.
 April, April.
 May, Mey.
 June, Junij.
 July, Julij.
 August, Augustij.
 September, September.
 October, October.
 November, November.
 December, December.

GOD, GODT.
 the heaven, den hemel.
 the sea, de zee.
 the sun, de zonne.
 the moon, de maene.
 the stars, de starren.

The four Elements and o-
ther words.

the air, de lucht.
the earth, de aerde.
the water, het water.
the fire, het vier.
the thunder, het donder.
it thunders, het dondert.
it lightens, het weerlight.
a flash of fire, een vlamme
viers.

hail, hagel.
it hails, het hagelt.
it rains, het regent.
hasb rained, heeft geregent.
it is cloudy, het is wolkach-
tigh.

it is clear weather, het is
clacr weder.

dry, droogh.
moist, vochtigh.
wet, nat.
a mist, een miste.

dew, daw.
fair weather, schoon weder.
bad weather, quaet weder.
cold, kout. *quade*

hot, heet.
slippery, gladt.
ice, ice.
frozen, gevrozen.

thaw'd, doy. *dooijen*
dirty, vuyl. *to thaw*

the morning, den morgen.
the evening, den avont.
the night, den nacht.
break of day, dage raedt.
it snoweth, het snewt.
snow, snow.
hasb snowed, heeft gesneut.

Of the four principal
winds.

the east wind, de ooste windt.
the south wind, de zuyt
windt.
the north wind, de noord
windt.
the west wind, de west windt.

The five Sences.

the sight, het gezichte.
tast, de smaect.
hearing, het gehoor.
smelling, de rencke.
feeling, ende het ghevoel.

Of the Country.

A medow, een weyde.
fair medows, een schoone
weyde.
a field, een veldt.
the fields, de velden.

a tree, een boom.
a chestnut-tree, een corsta-
 nien boom.
a fig-tree, een vijge boom.
an apple-tree, een appelboom.
a pear-tree, een peer boom.
a cherry-tree, een ceerse-
 boom.
a park, een perck.
grass, gras.
hay, hoy.
straw, stroy.
oats, haver.
grain, graen.
wheat, terwe.
rie, rogge.

Of Cities.

A City, een stad.
suburbs, buyten-stad.
the walls, de muren.
the trench, de gracht.
a draw-bridge, een up-ha-
 lende-brugge.
a town, een dorpe.
a little town, een dorpken.
a castle, een caesteel.
a village, een vleck.
a valley, een valley. *valey*

Of Handicrafts men.

A brick-layer, een metselaer.
a joiner, een schryn-wercker.

a smith, een smit.
a goldsmith, een gout smit.
a gun smith, een bus-maker.
a sword-maker, een sweert-
vager.
a shoe-maker, een schoe-
 maker.
a tailor, een kleeer-maker.
a baker, een backer.
a brewer, een brauwer.
a butcher, een vleisch-hou-
 wer.

Of Metals.

Gold, goudt.
 silver, silver.
 tin, bleck.
 iron, yser.
 lead, loot.
 brass, gheel-koper.
 a needle, een naelde.
 a pin, een spelle.

Copper.

Of Wood.

A Beam, een balck.
 a board, een berde.
 a staff, een staf.
 a pike, een pycke.
 a table, een taffel.
 a bedstead, een koetsel.
 a form, een bancke.
 a stool, een stool.

Of Beasts.

A N Oxe, een osse.
a cow, een koc.
a calf, een calfe.
a sheep, een scaep.
a goat, een bock.
a kid, een boxken.
a lamb, een lam.
a hog, een vercken.
a hart, een hert.
an ape, een ape.
a horse, een paert.
d colt, een cachel.
a mare, een merry.
an ass, een ezcl.
a wolf, een wolf.
a dog, een hont.
an elephaat, een olifant.
a camel, een kemel.
a lion, een leew.
a fox, een vos.
a tiger, een tiger.
a cat, een catte.

Of winged Fowl.

A N Eagle, een arent.
a falcon, een valck.
a crow, een kraeye.
a cuckow, een kocckotek.
a crane, een craene.
a partridge, een parrtize.
a pheasant, een seysant.

a peacock, een paw.
a swan, een swane.
a goose, een ganse.
a duck, een endr.
a hen, een kinne.
a cock, een haen.

Of small living Creatures.

A Louse, een luys.
a flea, een vloy.
wall lice, weegh-luysen.
a flie, een vlyge.
a bee, een bee.
a wasp, een wespel.
a frog, een vorsch.
a toad, een padde.
a rat, een ratte.
a mouse, een muys.
a mole, een molle.
a pismire, een mier.
worms, wormen.
a spider, een spinne.
a grass-hopper, een sprinck-
haen.
a serpent, een serpent.
an Eel, een palinck.
a lobster, een kreeft.
a crab, een crabbe.
an adder, een adder.

Needful Instruments.

A Hammer, een hamer.
a pair of pincers, een nip-
tange.
a saw, een zage.
nails, nagelen.
a bodkin, een priem.
an hatchet, een cap-mes.
a musket, een musket.

a sword, een sweert.
an awle, een elsen.
a pack-needle, een pack-na-
elde.
a spade, een spaey.
a pike, een piecke.
an halbert, een halbert.
a pair of sheers, een schaer.
a razor, een scheer-mes.
a pistol, een pistol.
a head-piece, een storm-
hoet.

Cum diligentia

Novemb. 1.

1783.

FINIS,

BOU
193

